

Toleo la 2018

Tanzania Premier League

KANUNI
Ligi Kuu

Utangulizi

Kanuni hizi za Ligi Kuu ndio mwongozo wa uendeshaji na uchezaji wa Ligi Kuu ambapo Klabu za Ligi Kuu kwa kuwepo kwake katika Ligi Kuu zinawajibika na kulazimika kufuata, kuheshimu na kutii Kanuni hizi.

Shirikisho la Mpira wa Miguu Tanzania huzifanyia marekebisho Kanuni za Ligi Kuu ili kuziboresha na kuendana na wakati. Mabadiliko haya lengo lake kuu ni kuwa na Ligi iliyo bora zaidi, ambayo italeta ushindani kwa timu shiriki na pia kutoa burudani zaidi kwa watazamaji, pamoja na kuchochea wadhamini zaidi kujitokeza kwa ajili ya kudhamini ligi na timu shiriki.

Ligi iliyo bora, itawezesha kupata wachezaji bora watakaounda timu bora ya Taifa itakayoweza kufanya vizuri katika medani ya kimataifa na pia kupata klabu zitakazotuwakilisha vyema katika mashindano ya kimataifa kwa ngazi ya klabu. Mafanikio haya yataweza kukuza na kuendeleza kiwango cha soka katika nchi yetu na pia kuijengea heshima Tanzania katika ulimwengu wa soka.

Shirikisho la Mpira wa Miguu Tanzania linafahamu na linaamini kuwa mpira wa miguu ni mchezo wenye nguvu, unaopendwa na watu wengi duniani na unaoweza kuvutia watu wengi kuwekeza iwapo kanuni, taratibu na sheria za mchezo huu zitafuatwa na kuheshimiwa na pia Kanuni za Uchezaji wa Kiungwana (*Fair Play*) zitazingatiwa na wachezaji, makocha, waamuzi, viongozi, washabiki, na wengine wote ambao kwa njia moja au nyingine wanahusika na mchezo wa soka.

Shirikisho la Mpira wa Miguu Tanzania linaagiza klabu, makocha, na waamuzi kuzisoma kwa makini Kanuni hizi na kuhakikisha zinaeleweka na kufuatwa kwa faida ya mchezo wa mpira wa miguu. Shirikisho linapenda kuwakumbusha watu wote kuwa soka kama ilivyo michezo mingine yote inalindwa na sheria pamoja na Kanuni. Bila sheria michezo itakuwa ni vurugu tupu. Shirikisho linaziomba klabu kuhakikisha kuwa Kanuni hizi pia zinaeleweka vizuri kwa wachezaji na washabiki wake, kwani itasaidia kuwafanya wafahamu Kanuni na taratibu za mpira wa miguu vizuri zaidi na kwa kuzifahamu Kanuni zaidi, zitawafanya wawe wachezaji bora zaidi na wataepuka kuadhibiwa kwa makosa ambayo yanaweza kuepukika.

Kanuni na sheria huwekwa kwa ajili ya kuufanya mchezo uwe na ladha katika kuucheza na pia uwe na ladha katika kuuangalia na hivyo kuufanya uwe na burudani zaidi. Tukitumia nguvu, ari na misingi ya soka inavyotakiwa, tutaweza kujenga jamii na dunia bora yenye afya zaidi, upendo, amani, furaha na usawa.

Shirikisho la Mpira wa Miguu Tanzania siku zote litahakikisha mchezo wa soka unakuwa na heshima kwa kusimamia kwa uadilifu Kanuni na sheria za mchezo huu, kutoa adhabu inapobidi, kuelimisha na kuhakikisha siku zote mshindi anapatikana uwanjani kwa kufuata Kanuni na taratibu za mchezo na siyo kwa kutumia njia chafu zisizokubalika.

Michezo ni Burudani, Afya na Ajira

Yaliyomo

Sura	Kanuni	Namba	Ukurasa
SURA YA KWANZA	Kuundwa, Matumizi na Tafsiri		
	Kuundwa	1	5
	Matumizi na Tafsiri	2	5
	Tafsiri ya Kanuni	3	5
SURA YA PILI	Daraja na Uendeshaji Ligi		
	Daraja la Ligi	4	6
	Mfumo wa Ligi	5	6
	Uwanja	6	6
	Mshindi	7	7
	Vikombe na Tuzo	8	8
SURA YA TATU	Usimamizi		
	Usimamizi wa Ligi	9	9
	Uthibitisho wa Kushiriki	10	9
	Leseni ya Klabu	11	10
	Msimu na Ratiba	12	10
	Udhamini	13	10
SURA YA NNE	Mchezo		
	Taratibu za Mchezo	14	12
	Michezo ya Kirafiki	15	17
	Ngao ya Jamii	16	17
SURA YA TANO	Tiba na Bima		
	Huduma ya Kwanza	17	19
	Bima	18	19
SURA YA SITA	Malalamiko na Rufaa		
	Malalamiko	19	20
	Utaratibu wa Malalamiko	20	20
	Pingamizi katika Mchezo	21	20
	Rufaa	22	21
	Utaratibu wa Rufaa	23	21
	Vyombo vya Maamuzi	24	22
SURA YA SABA	Fedha na Gharama		
	Mapato	25	23
	Gharama za Mchezo	26	25
SURA YA NANE	Yasiyotarajiwa		
	Kujitoa Kwenye Ligi	27	27
	Kutofika Uwanjani	28	27
	Kuvuruga Mchezo	29	28
	Kupanga Matokeo	30	29
	Kuahirisha Mchezo	31	29
SURA YA TISA	Usimamizi wa Mchezo		
	Msimamizi wa Kituo	32	31
	Kamishna	33	31
	Mtathimini Waamuzi	34	32
	Waamuzi	35	32
SURA YA KUMI	Uchezaji wa Kiungwana		
	Uchezaji wa Kiungwana	36	34

SURA YA KUMI NA MOJA	Udhibiti na Adhabu		
	Udhibiti Kimashindano	37	37
	Udhibiti kwa Wachezaji	38	37
	Udhibiti kwa Waamuzi	39	40
	Udhibiti kwa Kamishna	40	41
	Udhibiti kwa Makocha	41	42
	Udhibiti kwa Viongozi	42	43
	Udhibiti kwa Klabu	43	45
	Adhabu za Klabu kwa Wachezaji	44	47
	Dawa Haramu	45	48
SURA YA KUMI NA MBILI	Hadhi ya Wachezaji		
	Wachezaji wa Ridhaa n Kulipwa	46	49
	Kupata Upya Hadhi ya Ridhaa	47	49
	Kuacha Shughuli	48	49
	Wachezaji Wasiosajiliwa	49	49
	Kuachwa Huru	50	49
	Wachezaji Waliopandishwa	51	49
	Wachezaji Huru	52	50
	Meneja wa Mchezaji	53	50
SURA YA KUMI NA TATU	Uhamisho wa Wachezaji		
	Wachezaji wa Kuhamishwa	54	51
	Uhamisho	55	51
	Uhamisho Zanzibar	56	52
	Uhamisho Nje	57	53
	Wachezaji wa Kigeni	58	53
	Hati ya Uhamisho wa Kimataifa	59	53
	Uhamisho kwa Mkopo	60	54
SURA YA KUMI NA NNE	Usajili		
	Usajili	61	56
	Vipindi vya Usajili	62	56
	Pasi ya Mchezaji	63	56
	Majina na Idadi	64	57
	Maombi ya Usajili	65	58
	Pingamizi la Usajili	66	58
	Katazo	67	58
	Uthibitisho wa Usajili	68	58
	Kutengua Usajili	69	59
	Mikataba	70	59
	Vijana na Watoto	71	60
SURA YA KUMI NA TANO	Dawati la Ufundi		
	Viongozi wa Ufundi	72	62
	Makocha	73	62
	Daktari wa Timu	74	62
SURA YA KUMI NA SITA	Mamlaka		
	Maamuzi Yasiyokatiwa Rufaa	75	64
	Ufafanuzi	76	64
	Marekebisho ya Kanuni	77	64
	Kufuta Kanuni	78	64
	Yasiyomo	79	64
	Azimio		65

SURA YA KWANZA

Kuundwa, Matumizi na Tafsiri

Kanuni: 1 Kuundwa

Kanuni hizi zimeundwa chini ya Ibara ya 34 (1k) ya Katiba ya TFF ya mwaka 2015 na zitatumika Tanzania Bara.

Kanuni: 2 Matumizi na Tafsiri

Katika Kanuni hizi isipokuwa pale ambapo imeainishwa vinginevyo itatafsiriwa na kumaanisha kama ifuatavyo:

1	TFF	<i>Tanzania Football Federation</i> Shirikisho la Mpira wa Miguu Tanzania
2	FIFA	<i>Federation Internationale de Football Association</i> Shirikisho la Kimataifa la Vyama vya Mpira wa Miguu
3	CAF	<i>Confederation of African Football</i> Shirikisho la Mpira wa Miguu Afrika
4	CECAFA	<i>Council of East and Central Africa Football Associations</i> Baraza la Vyama vya Mpira wa Miguu Afrika Mashariki na Kati
5	ZFA	<i>Zanzibar Football Association</i> Chama cha Mpira wa Miguu Zanzibar
6	FA(M)	<i>Regional Football Association</i> Chama cha Mpira wa Miguu Mkoa
7	FA(W)	<i>District Football Association</i> Chama cha Mpira wa Miguu Wilaya
8	FRAT	<i>Football Referees Association of Tanzania</i> Chama cha Waamuzi wa Mpira wa Miguu Tanzania
9	TAFCA	<i>Tanzania Football Coaches Association</i> Chama cha Makocha wa Mpira wa Miguu Tanzania
10	TASMA	<i>Tanzania Sports Medicine Association</i> Chama cha Wataalamu wa Tiba za Wanamichezo Tanzania
11	SPUTANZA	<i>Soccer Players Union of Tanzania</i> Umoja wa Wachezaji Mpira wa Miguu Tanzania
12	KAMATI ya UTENDAJI	Kamati ya Utendaji ya Shirikisho la Mpira wa Miguu Tanzania
13	TPLB	<i>Tanzania Premier League Board</i> Bodi ya Ligi Kuu Tanzania
14	KLABU	Klabu ya timu ya Mpira wa Miguu inayoshiriki Ligi
15	KLABU BINGWA	Klabu ambayo timu yake imeshinda kupata nafasi ya kwanza katika msimamo wa Ligi Kuu baada ya Ligi kwisha.
16	TIMU	Timu ya Mpira wa Miguu ya Klabu ya Ligi Kuu
17	MPIRA	Mpira wa Miguu wa kuchezea
18	LIGI KUU	Mashindano ya Ligi Kuu ya Tanzania Bara

Kanuni: 3 Tafsiri ya Kanuni

Kikao cha juu kuliko vyote kwa ajili ya tafsiri ya Kanuni hizi kitakuwa ni Kamati ya Utendaji ya TFF na uamuzi wake utakuwa wa mwisho.

SURA YA PILI

Ligi KUU

Kanuni: 4 Daraja la Ligi

Kanuni hizi ni kwa ajili ya Ligi Kuu ya Tanzania Bara tu. Ligi Kuu inaweza kutajwa kwa kutumia jina la Mdamini wake Mkuu.

Kanuni: 5 Mfumo wa Ligi

- (1) Ligi Kuu itashirikisha timu ishirini (20) na itaendeshwa na Bodi ya Ligi Kuu (TPLB), chombo kitakachokuwa na mamlaka yote ya uendeshaji kwa Ligi Kuu kwa mujibu wa Kanuni za kuundwa na kuwepo kwake.
- (2) Timu kumi na sita (16) za juu Ligi inapomalizika zitasalia katika Ligi Kuu, na Timu mbili (2) zitakazopanda moja kwa moja kutoka Ligi Daraja la Kwanza (FDL) msimu husika zitashiriki Ligi Kuu msimu unaofuata.
- (3) Timu mbili (2) zitapatikana kutokana na michezo ya mchujo (*play off*) itakayohusisha timu zilizoshika nafasi ya 17 na 18 kwenye Ligi Kuu na timu mbili (2) zilizoshinda michezo ya kwanza ya mchujo (*play off*) kwa Ligi Daraja la Kwanza (FDL) iliyohusisha timu nne (4) mbili kutoka kila kundi zilizoshika nafasi ya pili na tatu.
- (2) Timu 2 (mbili) za mwisho, zilizoshika nafasi ya 19 na 20 kwenye Ligi Kuu zitashuka moja kwa moja kucheza Ligi Daraja la Kwanza (FDL) msimu unaofuata.
- (3) Ligi Kuu itachezwa kwa mtindo wa ligi ya mikondo miwili kwa michezo ya nyumbani na ugenini.

Kanuni: 6 Uwanja

- (1) Uwanja wowote utakaotumika kwa michezo ya Ligi Kuu ni lazima uthibitishwe na TFF. Klabu itachagua na kutambulisha uwanja wake wa nyumbani na kuiarifu TFF/TPLB katika kipindi cha Uthibitisho wa ushiriki Ligi Kuu.
- (2) Katika mazingira maalum timu inaweza kucheza mchezo wake wa nyumbani katika uwanja mwingine endapo kuna sababu nzito na za msingi, utambulisho wa uwanja katika mazingira haya pia unawajibika kufanywa katika kipindi cha uthibitisho wa kushiriki ligi au kwa maombi maalum kwa TPLB angalau siku 7 (saba) kabla ya tarehe ya mchezo husika.
- (3) Katika kutambulisha uwanja wake wa nyumbani timu itawajibika kuainisha vipimo vya uwanja huo, aina ya majani (*asili au bandia*), kama unaweza kuchezewa mechi usiku au la, una uwezo wa kuingiza watu wangapi (*stadium capacity*) na mamlaka inayomiliki uwanja huo.
- (4) Endapo timu yoyote haina uwanja wa nyumbani unaofaa kwa mchezo wa Ligi Kuu inaweza kuchagua uwanja mwingine katika mji au mkoa jirani na mkoa wa timu husika ndani ya Tanzania Bara ilimuradi uwanja huo uwe na sifa zinazokubalika na uthibitishwe au kuidhinishwa na TFF, baada ya uteuzi wa uwanja timu haitaruhusiwa kubadilisha uwanja huo kinyume na sababu za kikanuni.

- (5) Kutokana na sababu za kiusalama, uwanja kutofikika au sababu nyingine yoyote ya msingi, TFF kwa kushauriana na timu mwenyeji inaweza kuhamishia mchezo husika katika uwanja wa mji au mkoa jirani unaokidhi haja hiyo.
- (6) TFF/TPLB ina mamlaka ya mwisho ya kuhamishia mchezo katika uwanja mwingine au kubadilisha kituo cha mchezo kwa sababu inazoonza zinafaa kwa mchezo na wakati husika.

Kanuni: 7 Mshindi

- (1) Katika mchezo wowote wa Ligi Kuu mshindi itakuwa timu iliyofunga goli/magoli mengi zaidi ya timu pinzani ambapo itapata pointi 3 (tatu) na endapo timu zitatoka sare zitapata pointi moja kila moja na timu itakayoshindwa itakosa pointi.
- (2) Mshindi katika Ligi Kuu ni timu iliyopata pointi nyingi zaidi ya timu zote zilizoshiriki katika Ligi Kuu kwa msimu husika.
- (3) Endapo timu zitalingana pointi mshindi itakuwa timu iliyo na tofauti bora ya magoli ya kufunga na kufungwa (*goals difference*).
- (4) Endapo timu zitalingana pointi na tofauti ya magoli ya kufunga na kufungwa mshindi itakuwa timu iliyofunga magoli mengi zaidi ya nyingine.
- (5) Endapo timu zitalingana kwa pointi, tofauti ya magoli ya kufunga na kufungwa na magoli ya kufunga, mshindi itakuwa timu iliyo na wastani bora katika matokeo ya michezo iliyokutanisha timu hizo (*aggregate*).
- (6) Endapo timu zitalingana kwa pointi, tofauti ya magoli ya kufunga na kufungwa, magoli ya kufunga na wastani bora katika matokeo ya michezo iliyokutanisha timu hizo, mshindi itakuwa timu iliyofunga magoli mengi ya ugenini katika msimu huo.
- (7) Endapo hatua zote za kanuni 7:3,4,5,6 hazitoi mshindi, timu hizo zitacheza mchezo mmoja katika uwanja utakaochaguliwa na TPLB, na taratibu zote za kupata mshindi zitafuatwa kama mchezo wa fainali.
- (8) Timu itakayomaliza ikiwa mshindi wa kwanza wa Ligi hii itakuwa ndio Klabu Bingwa ya Ligi Kuu Tanzania Bara.
- (9) Klabu Bingwa ya Ligi Kuu itawakilisha Tanzania Bara katika mashindano ya CECAFA ya Klabu Bingwa ya Afrika Mashariki na Kati.
- (10) Klabu Bingwa ya Ligi Kuu itawakilisha Tanzania Bara katika mashindano ya CAF ya Ligi ya Mabingwa Afrika (*CAF Champions League*).
- (11) Klabu Mshindi wa pili wa Ligi Kuu itawakilisha Tanzania Bara katika Kombe la Shirikisho la CAF iwapo hakutakuwa na Mashindano ya FA Cup.
- (12) Iwapo Klabu Bingwa ya Ligi Kuu ikiwa ndiye Bingwa wa FA Cup, klabu mshindi wa pili wa FA Cup atawakilisha Tanzania Bara kwenye mashindano ya Kombe la Shirikisho la CAF (*CAF Confederations Cup*).
- (13) Wawakilishi wa mashindano ya Klabu bingwa na Kombe la Shirikisho ya CAF watacheza mchezo wa ufunguzi wa msimu wa Ngao ya Jamii.
- (14) Uteuzi wa Uwakilishi wowote wa Mashindano yoyote ambao msingi wake unatokana na Ligi Kuu utafuata ubora wa nafasi ya timu husika katika msimamo wa Ligi Kuu. Timu yoyote itakayochaguliwa kucheza mashindano yatakayoandaliwa ama kuidhinishwa na TFF kutokana na nafasi yao katika Ligi Kuu itawajibika kucheza.

Kanuni: 8 Vikombe na Tuzo

- (1) Timu Bingwa wa Ligi Kuu itakabidhiwa kikombe cha ubingwa wa Ligi Kuu ambapo Bodi ya Ligi Kuu itapanga utaratibu wa sherehe.
- (2) Endapo timu itachukua ubingwa kabla ya ligi kumalizika itapata heshima kutoka kwa timu pinzani kwa kila mchezo uliosalia wa Ligi Kuu itakaocheza kwa kujipanga kusalimiana kwa pongezi kabla ya ukaguzi wa kuanza mchezo.
- (3) Klabu Bingwa wa Ligi Kuu itahodhi kikombe cha ubingwa ilichokabidhiwa mpaka itakapotakiwa na Bodi ya Ligi Kuu kukirejesha. Endapo Klabu Bingwa itatakiwa kurejesha kikombe itapewa kikombe kingine kinachofanana badala yake.
- (4) Medali, tuzo na kikombe kingine chochote kinachotolewa kama zawadi kwenye Ligi Kuu hakitarejeshwa, kitakuwa cha kudumu kwa aliyetunukiwa.
- (5) TFF kwa kushirikiana na TPLB itaweka miongozo, sifa na vigezo vya ushindi (*zitakazosomeka pamoja na kanuni hizi*) kwa wahusika/makundi maalum yatakayoshinda kwa kupewa tuzo za Ligi Kuu. Washindi wa Tuzo mbalimbali za Ligi Kuu watapatikana kutokana na kupata alama zaidi ya washindani wao kwa mujibu wa sifa na vigezo vilivyowekwa.
- (6) Hairuhusiwi kwa Timu, Kiongozi, Kocha, Mwamuzi, Mchezaji na Ofisa mwingine yeyote wa Ligi Kuu kushiriki au kuchukua kikombe au tuzo yoyote kuhusiana na Ligi Kuu au ushiriki wake kwenye Ligi Kuu kutoka kwa mamlaka nyingine yoyote bila idhini ya TFF au kukaidi miongozo kuhusiana na Tuzo kwa Ligi Kuu. Ukiukwaji wa sharti hili utavutia adhabu ya faini au kifungo au vyote kwa pamoja kwa mhusika.
- (7) Bodi ya Ligi Kuu kwa kushirikiana na TFF itatayarisha na kusimamia utaratibu wa kupatikana kwa mchezaji Bora wa mchezo kwa kila mchezo wa Ligi Kuu.

SURA YA TATU

Utawala

Kanuni: 9 Usimamizi wa Ligi

Ligi Kuu itasimamiwa na kuendeshwa na Bodi ya Ligi Kuu (TPLB) kwa mujibu wa kanuni hizi. Bodi ya Ligi Kuu katika uendeshaji wa Ligi Kuu itawajibika kushirikiana na vyombo vingine vya TFF katika masuala yaliyo katika mamlaka ya vyombo hivyo.

- (1) TFF/TPLB inaweza kushughulikia/kufanyia uchunguzi na kufanyia uamuzi kwa mujibu wa Kanuni hizi, au Kanuni nyingine za adhabu za TFF, CAF na FIFA jambo lolote lisilo la kawaida, la hatari au lisilo la kiuanamichezo lililotokea katika mchezo wa Ligi Kuu au katika mwenendo wa shughuli za Ligi Kuu.
- (2) TFF/TPLB inaweza kusimamisha kwa kipindi maalum au muda usiojulikana matumizi ya Kituo cha Ligi Kuu au uwanja wowote kwa michezo ya Ligi Kuu endapo itabainika katika kituo/uwanja huo kukithiri vitendo vya fujo na vurugu au kuthibitika kwa mazingira ya kutopatikana haki kwa timu yoyote na maofisa wa mchezo.
- (3) Kutakuwa na Kamati ya TPLB ya Uendeshaji na Usimamizi kwa michezo ya Ligi Kuu itakayokuwa na jukumu la kusimamia uendeshaji/mwenendo wa michezo na matukio katika Ligi Kuu pamoja na Usimamizi wa Kanuni za Ligi hizo.
- (4) Kamati ya TPLB ya Uendeshaji na Usimamizi wa Ligi itaundwa na Mwenyekiti wa TPLB, na kuthibitishwa na Kamati ya Uongozi ya TPLB.
- (5) Kamati ya Uendeshaji na Usimamizi itakutana katika hali ya kawaida kwa ratiba ya vikao itakayoratibiwa na Sekretarieti ya TPLB kwa kushirikiana na Mwenyekiti wa Kamati. Aidha Kamati ya Uendeshaji itakutana kwa lazima kwa dharura ndani ya saa 72 (*sabini na mbili*) wakati wowote linapojitokeza jambo la dharura au la kushughulikiwa kwa haraka kuhusiana na uendeshaji na usimamizi wa Ligi Kuu.
- (6) Makamishna kwenye michezo ya Ligi Kuu wataandaliwa na kupangwa na Idara ya Ufundi ya TFF.
- (7) Kamati ya Uendeshaji na Usimamizi inaweza kufuta adhabu ya kadi yoyote iliyotolewa uwanjani na mwamuzi, na kuondoa adhabu inayoambatana na kadi hiyo endapo inathibitika bila mashaka kuwa mtuhumiwa hakustahili kadi hiyo.

Kanuni: 10 Uthibitisho wa Ushiriki

- (1) Timu itawajibika kutoa taarifa ya maandishi kwa TFF/TPLB endapo haitashiriki Ligi Kuu msimu husika katika kipindi cha Maombi ya Leseni ya Klabu.
- (2) Ada ya ushiriki wa Ligi Kuu itakuwa sh. 500,000 (laki tano) ambazo zitalipwa katika kipindi cha uthibitisho wa ushiriki baada ya klabu husika kupata leseni.

- (3) Klabu itawajibika kutoa taarifa zake nyingine muhimu kwa TFF/TPLB baada ya kupatiwa Leseni ya kushiriki Ligi Kuu. Mabadiliko yoyote ya taarifa zinazotolewa na klabu yataarifiwe kwa TFF/TPLB wakati wowote wa mabadiliko hayo.

Kanuni: 11 Leseni ya Kilabu

Klabu za Ligi Kuu zinawajibika na kutakiwa kuwasilisha maombi ya kupatiwa Leseni ya Klabu kwa TFF katika muda utakaotangazwa na Kamati ya Utendaji ya TFF na kuhakikisha zinakidhi masharti na vigezo vyote vya msingi kupatiwa leseni ili kushiriki Ligi Kuu. Klabu itakayoshindwa kukidhi kiasi cha kukosa Leseni haitashiriki Ligi Kuu kwa msimu husika.

Kanuni: 12 Msimu na Ratiba

- (1) Kamati ya Utendaji ya TFF itatangaza kuanza na kumalizika Msimu wa Ligi Kuu.
- (2) Timu zinawajibika kufuata utaalamu wa kiufundi katika kuzingatia matumizi sahihi ya vipindi vya mapumziko katika msimu (*off season*), kipindi cha matayarisho (*pre season*) na kipindi cha kucheza Ligi.
- (3) Ratiba ya Ligi Kuu itapangwa na TPLB kwa kushirikiana na TFF na itatolewa angalau wiki nane kabla ya Ligi kuanza. Ratiba ikishatolewa haitabadilishwa isipokuwa tu kwa dharura kubwa au sababu nzito na za msingi.

Kanuni: 13 Udhamini

TFF/TPLB itatoa maelekezo na mwongozo kuhusu masharti na makubaliano ya msingi kimkataba na Mdhamini ambapo Klabu, timu, wachezaji na wadau wengine watawajibika kuheshimu na kutekeleza.

- (1) Nembo ya Mdhamini Mkuu wa Ligi Kuu itawekwa kwa rangi zake halisi katika mikono yote miwili kwenye sare za timu za kuchezea, na timu zitalazimika kufanya hivyo kwa michezo yake yote ya Ligi Kuu.
- (2) Timu zinazoshiriki Ligi Kuu na waamuzi wanatakiwa wahakikishe wanavaa vifaa vilivyotolewa na Mdhamini wa Ligi Kuu katika michezo wanayoshiriki ya Ligi Kuu.
- (3) Timu inaweza kuwa na vifaa vyake binafsi isipokuwa italazimika kuweka nembo za mdhamini katika vifaa hivyo kwa kufuata utaratibu ulioainishwa katika kanuni hizi.
- (4) Hairuhusiwi kuweka matangazo ya kampuni nyingine ambayo ina ushindani wa moja kwa moja wa kibiashara na Mdhamini wa Ligi Kuu.
- (5) Matangazo au mabango ya mdhamini/wadhamini wa Klabu yasiyozidi kumi (katika vipimo vya 6m x 1m kwa kila bango) yatawekwa katika mchezo wa klabu husika kwenye uwanja wake wa nyumbani tu akiwa ni timu mwenyeji. Klabu ngeni italazimika kuwa na makubaliano maalum na timu mwenyeji wake wa mchezo endapo itahitaji kuweka matangazo ya mdhamini/wadhamini wake binafsi uwanjani katika mechi yake ya ugenini.

- (6) Klabu inawajibika kuheshimu masharti ya udhamini wa Ligi Kuu kimkataba kwenye michezo yake kama inavyoelekezwa na TFF/TPLB, timu itakayokiuka itatozwa faini ya shilingi 3,000,000 (milioni tatu) kwa kila mchezo itakayokiuka na inaweza kuchukuliwa hatua zaidi ikiwemo kushushwa daraja na/au kufungiwa.
- (7) Klabu itakayofanya jambo lolote (*ambalo halihusiani na mchezo wake*) la kukiuka masharti ya mikataba ya wadhamini kama ilivyoelekezwa na TFF/TPLB itatozwa faini ya shilingi 3,000,000 (milioni tatu) na endapo itakaidi zaidi inaweza kuchukuliwa hatua zaidi ikiwemo kuondolewa kwenye Ligi Kuu.
- (8) Mwamuzi anawajibika kuvaa sare zinazotolewa na mdhamini wa Ligi Kuu kwenye michezo atakayoshiriki na kwa makusudio mengine yaliyowekwa.
- (9) Klabu yoyote inayotaka kuingia mkataba na mdhamini binafsi inalazimika kuwasilisha rasimu ya mkataba huo kwa TFF kabla ya kutia saini kuingia mkataba huo, na baada ya kuingia mkataba klabu inawajibika kutambulisha mdhamini wake kwa TFF/TPLB ikiambatanisha na nakala ya mkataba wa udhamini huo.
- (10) Klabu za Ligi Kuu zitakuwa na haki ya kulipwa stahili zao zote zinazotokana na udhamini wa ligi kama ilivyokubalika bila kukosa na kuchelewa zikiwemo zawadi na tuzo kwa wanaostahili.
- (11) Hairuhusiwi kwa klabu/mchezaji/mwamuzi kufanya mawasiliano ya moja kwa moja na mdhamini wa Ligi bila ruhusa ya TFF kuhusu masuala yanayohusu mkataba wa udhamini, yeyote atakayekiuka atafungiwa kipindi kati ya miezi mitatu na kumi na mbili au faini ya shilingi 500,000 (laki tano).
- (12) Ligi Kuu ya Tanzania Bara inaweza kubadilishwa jina na kutajwa kwa jina la Mdhamini Mkuu wake katika kukidhi masharti ya mkataba wa udhamini.
- (13) Haki zote za Matangazo ya Televisheni (*Tv Rights*), za habari za machapisho (*print*) na za habari za kielektroniki (*electronic*) kuhusiana na Ligi Kuu ni mali ya TFF.
- (14) Haki zote za matangazo kwenye viwanja inapochezwa michezo ya Ligi Kuu ni mali ya TFF. TFF itaweka mazingatio kwa matangazo ya Wadhamini wa Ligi Kuu pamoja na Wadhamini binafsi wa klabu za Ligi Kuu waliotambuliwa na TFF.

SURA YA NNE

Mchezo

Kanuni: 14 | Taratibu za Mchezo

- (1) Michezo yote ya Ligi Kuu itachezwa kwa kufuata sheria kumi na saba za mpira wa miguu za FIFA (*17 Laws of the Game*).
- (2) Kutakuwa na mkutano wa kitaalamu wa maandalizi kabla ya mchezo (*pre-match meeting*) utakaofanyika kabla ya mchezo, saa 4:00 (nne) asubuhi siku ya mchezo. Kwa sababu maalum, mkutano huu unaweza kupangiwa muda, siku na mahali pengine kama itakavyopendekezwa na FA(M) na kuidhinishwa na Msimamizi wa Kituo. Timu zinazocheza siku hiyo, Waandaaaji wa mchezo, wana usalama, Daktari wa uwanja pamoja na waamuzi na Kamishna wanatakiwa kuhudhuria.
 - (a) Timu inawajibika kufika kwenye kikao cha kitaalamu cha maandalizi ya mchezo bila kuchelewa na bila kukosa ikiwakilishwa na viongozi waliotajwa kikanuni (*kanuni 14:2(b)*) wakiwa kamili kwa idadi na nafasi na si mwingine yeyote asiyetajwa.
 - (b) Timu inawajibika kuwakilishwa na viongozi wafuatao wa kiufundi wakiwa na sampuli ya vifaa wanavyotarajia kutumia katika mchezo husika. Kiongozi asiyetambulika/asiyekuwa na kitambulisho hataruhusiwa kushiriki na nafasi yake itatafsiriwa kuwa haikuhudhuria kikao hicho:
 - (i) Mwalimu wa Timu
 - (ii) Mtunza Vifaa wa Timu
 - (iii) Daktari wa Timu
 - (iv) Meneja wa Timu
 - (c) Kila timu inatakiwa kufika na vifaa vifuatavyo:
 - (i) Sare ya jezi, kaptula na soksi kwa wachezaji wa ndani.
 - (ii) Sare mbili tofauti za jezi, kaptula na soksi kwa wachezaji wa ndani, kwa timu mgeni.
 - (iii) Sare mbili za jezi, kaptula/suruali na soksi za walinda mlango.
 - (iv) Jezi za mazoezi mchezoni (*warming-up*).
 - (v) Kitambaa cha alama ya Nahodha (*captain arm band*).
 - (vi) Sare ya Benchi la ufundi (*technical bench*).
 - (d) Ni sare zilizoamuliwa kwenye kikao cha maandalizi (*pre match meeting*) tu kwa wachezaji na viongozi ndizo zitazoruhusiwa kuvaliwa wakati wa mchezo.
 - (e) Kila jezi inatakiwa kuwa na namba kubwa zinazosomeka vizuri zilizo kati ya namba 1 (moja) hadi 60 (sitini).
 - (f) Endapo rangi ya sare (*jezi*) za timu mbili zitafanana, timu ngeni italazimika kubadili sare yake na endapo moja ya timu sare (*jezi*) zake zitafanana na sare za waamuzi, waamuzi watalazimika kubadili. Taratibu za mabadiliko lazima zijulikane kwenye kikao cha maandalizi (*pre match meeting*) tu.
 - (g) Sare ya mlinda mlango isifanane rangi na sare (*jezi*) za wachezaji wa ndanina mlinda mlango wa timu pinzani.

- (h) Endapo kutatokea kufanana sare (*jezi*) za timu wakati wa ukaguzi kabla ya mchezo kuanza, timu ambayo haikufika kwenye kikao cha kitaalamu cha maandalizi ya mchezo itawajibika kubadili sare (*jezi*) zake.
 - (i) Kamishna atahakikisha timu zinatumia sare kwa mujibu wa rangi za nyumbani na ugenini kama zilivyoandikishwa na klabu zenyewe kwa TFF.
 - (j) Timu zitaheshimu uchaguzi wao wa rangi za sare zao kwa michezo ya nyumbani na ugenini, na endapo itatokea timu ya nyumbani kukosa uzingativu wa kuwasilisha rangi sahihi kwa sare zake kwa mechi za nyumbani katika kikao kitangulizi cha mchezo (*pre match meeting*) timu ngeni itakuwa na haki ya kwanza ya kuchagua rangi ya sare katika mchezo husika.
 - (k) Kila timu itawasilisha kwa Kamishna kwenye kikao cha kitaalamu cha maandalizi ya mchezo (*pre match meeting*) orodha ya viongozi wasiozidi 8 (wanane) na wachezaji 18 (kumi na nane)-(*team match list*) wa timu yake watakaotambuliwa kama wachezaji wa siku hiyo, kwa kutumia fomu maalum iliyojazwa kwa unadhifu na ukamilifu ikiwa imesainiwa na kila mmoja.
 - (l) Mchezaji anayeruhusiwa kucheza ni yule tu aliye kwenye orodha ya timu (*team match list*) iliyowasilishwa kwa Kamishna na kukaguliwa kabla ya kuanza mechi. Mchezaji ambaye hakukaguliwa atahesabika kuwa batili (*non qualified*).
- (3) Timu yoyote itakayokiuka masharti ya vipengele vya kanuni 14:2 (a-k) itakabiliwa na adhabu ya Onyo Kali au Karipio au Faini kati ya sh. 100,000 (laki moja) na sh. 500,000 (laki tano).
 - (4) Mchezaji atakayevaa jezi isiyokuwa na nambari mgongoni ama itakayobandikwa kwa plasta au katika utaratibu wowote ule usiokubalika hataruhusiwa kucheza.
 - (5) Manahodha wa timu zinazoshindana wanatakiwa kuvaa vitambulisho (*captain arm-band*) vya rangi tofauti na jezi zao kwenye mikono ya jezi zao.
 - (6) Kila mchezaji ni lazima avae kilinda ugoko (*shinguard*) kwenye miguu yote miwili, mchezaji asiye vaa hataruhusiwa kucheza mpaka avae.
 - (7) Wachezaji/viongozi wa kiufundi hawaruhusiwi kushangilia goli kwa kufanya ishara yoyote isiyokuwa ya kiuanamichezo au ya kashfa au matusi kwa timu pinzani au watazamaji.
 - (8) Michezo yote ya ligi itachezwa kwa vipindi viwili vya jumla ya dakika 90 (tisini) kila kipindi kikiwa na dakika 45 (arobaini na tano) na mapumziko ya dakika zisizopungua 5 (tano) na zisizozidi 15 (kumi na tano) kati ya vipindi hivyo, mwamuzi wa mchezo ndio mtunza muda.
 - (9) Timu zinatakiwa kufika kiwanjani si chini ya dakika 60 (sitini) kabla ya muda wa kuanza mchezo. Michezo inayoonyeshwa moja kwa moja na televisheni muda utapangwa kulingana na mwongozo utakaotolewa na Mwendeshaji ligi.
 - (10) Ni marufuku kwa viongozi kuingia uwanjani (*pitch*) bila sababu za msingi kinyume na taratibu za mchezo kabla, wakati au baada ya mchezo.

- (11) Ni marufuku kwa mashabiki kuingia uwanjani kabla, wakati au baada ya mchezo.
- (12) Timu zinapokaguliwa na mgeni rasmi kiwanjani kwa kupeana naye mikono, au timu kupeana mikono zenyewe na waamuzi zitalazimika kufanya hivyo kwa heshima zote zinazostahili.
- (13) Wakati wa mapumziko, timu zitalazimika kupumzika kwenye vyumba vyao vya kuvalia kwa kutumia milango/mageti rasmi kwa ajili hiyo na si vinginevyo.
- (14) Timu yoyote hairuhusiwi kuruka ukuta wa nje ili kuingia uwanjani (*Stadium*) ama kuruka uzio wa ndani unaotenga watazamaji na uwanja (*pitch*), ama kupita katika mlango wowote usio rasmi kwa kuingizia timu.
- (15) Pamoja na adhabu iliyoainishwa katika Kanuni ya 14:8,9,10,11,12,13 na 14, TFF/TPLB inaweza kutoa adhabu zaidi ikiwemo timu kutozwa faini zaidi au kufungiwa kucheza kwenye uwanja wake wa nyumbani, kumfungia mchezaji, kiongozi au yeyote wa timu husika kwa kipindi kisichopungua miezi mitatu (3).
- (16) Wachezaji wote watatambulika kwa kutumia Leseni zao zitakazotolewa na kuidhinishwa na TFF. Mchezaji yeyote ambaye hatakuwa na leseni hatoruhusiwa kucheza katika mchezo husika.
- (17) Katika mazingira maalum ya kukosekana Leseni ya mchezaji, TFF inaweza kutoa utambulisho wa dharura/muda ili kukidhi mahitaji ya kikanuni kwa mchezaji kucheza mchezo husika.
- (18) Iwapo itathibitika bila kujali kukatwa au kutokatwa Rufaa, kupitia taarifa za mchezo za Kamishna ama kwa njia yoyote kuwa timu imechezesha mchezaji ambaye usajili wake haujathibitishwa na TFF hivyo kuwa batili kiusajili (*non qualified*) timu hiyo itapoteza mchezo na ushindi kupewa timu pinzani.
- (19) Wanaoruhusiwa kukaa kwenye benchi la ufundi wakati wa mchezo ni wachezaji saba (7) wa akiba na viongozi wanane (8) ambao ni Mwalimu Mkuu (*head coach*) Walimu Wasaidizi (*assistant coaches*) wasiozidi watatu, Daktari, Mtaalamu wa tiba ya viungo, Meneja wa Timu na Mtunza Vifaa wa Timu.
- (20) Endapo timu iliyokiuka maelekezo ya kanuni (14:19) itakataa kutii maelekezo ya mwamuzi ya kuwaondoa wasiohusika kwenye benchi la ufundi, mwamuzi anaweza kuomba msaada kwa Kamishna/Msimamizi wa Kituo.
- (21) Mwamuzi atanzisha mchezo iwapo tu kama kuna mipira isiyopungua mitatu (3) yenye sifa zinazokubalika kisheria. Msimamizi wa Kituo/FA(M) watapeleka uwanjani mipira hiyo.
- (22) Ni marufuku kwa timu yoyote kukataa kuchezea mpira wowote uliochaguliwa na mwamuzi. Endapo timu yoyote itakataa kuchezea mpira wowote uliochaguliwa na mwamuzi na kusababisha mchezo kuvunjika, au kuchelewa kuanza na kusababisha kuvunjika kwa sababu ya giza, timu hiyo itapoteza mchezo huo na kutozwa faini na timu pinzani itapata ushindi.
- (23) Mwamuzi atanzisha mchezo katika mazingira ya kuanza (kick off) au kuendelea na mchezo iwapo kila timu ina wachezaji 11 (kumi na mmoja) uwanjani. Endapo timu yoyote haitimizi wachezaji 11 (kumi na mmoja) mchezo unaweza kuanzishwa ikiwa tu wachezaji wa kila timu hawapungui 7 (saba) mmoja wao akiwa mlinda mlango.

- (24) Endapo timu itakuwa na wachezaji pungufu ya 7 (saba) kabla ya mchezo kuanza au itabakiwa na wachezaji pungufu ya 7 (saba) uwanjani kutokana na wachezaji wake kutoka katika mazingira yasiyoruhusu kuingia mchezaji badala timu hiyo itakuwa imesababisha mchezo huo kuvunjwa na mwamuzi na hivyo timu pinzani itapewa ushindi na endapo itabainika kuwa hali hiyo imefikia kutokana na udanganyifu au hila yoyote ya kuvuruga mchezo huo, basi hatua zitachukuliwa kwa mujibu wa kanuni katika sura ya 8 (nane) na/au sura ya 11 (kumi na moja) ya Kanuni hizi.
- (25) Timu inaruhusiwa kubadilisha wachezaji watatu (3) tu katika mchezo mmoja, wanaoingia badala ni lazima watokane na orodha ya wachezaji 7 (saba) wa akiba, timu itakayozidisha kwa kubadilisha zaidi ya wachezaji watatu (3) itapoteza mchezo husika na kutozwa faini.
- (26) Timu itakayochelewa kuingia uwanjani kuanza mchezo au kuchelewa kurejea uwanjani baada ya muda wa mapumziko kumalizika na kushindwa kutii wito wa mwamuzi itatozwa faini.
- (27) Hairuhusiwi kwa wachezaji wa ndani (*field players*) wa timu moja kuvaa jezi zinazotofautiana kwenye mchezo mmoja.
- (28) TFF/TPLB inawajibika kufanyia kazi/uchunguzi na kutolea uamuzi tukio lolote la mchezo wa hatari au lisilo la kawaida, la kudhalilisha au la kibaguzi lililotokea wakati wa mchezo kutokana na taarifa kutoka vyanzo mbalimbali au taarifa ya mchezo ya Kamishna ambalo mwamuzi hakulichukulia hatua yoyote mchezoni.
- (29) Kwenye kila mchezo wa Ligi Kuu inawajibika kuwepo kibao maalum cha kubadilishia wachezaji (*substitution board*) na ubao maalum wa kuonyesha magoli.
- (30) Timu zinaruhusiwa kutumia vyumba vya kuvalia (*dressing room*) saa 4 (nne) kabla ya mchezo kuanza.
- (31) Mchezo wa Ligi Kuu unaweza kucheza kwa kuchezesha na waamuzi wasiopungua wanne, endapo watakuwa pungufu mchezo huo hautachezwa.
- (32) Endapo itatokea hali ya uwanja kuharibika kutokana na hali ya hewa au matokeo ya hali ya hewa mbaya ambayo haiwezi kurekebisha kwa muda mfupi mchezo unatakiwa kuahirishwa mapema kabla ya saa 6 (sita) mchana.
- (33) Mwamuzi wa mchezo ndiye pekee mwenye mamlaka ya kuamua kuhusu uwanja wa kuchezea (*pitch*) kama unafaa na kukidhi vigezo kuchezewa katika hali ya dharura ya mvua au madhara katika uwanja yaliyosababishwa na mvua au dharura nyingine.
- (34) Hairuhusiwi kwa timu/mchezaji/mwamuzi kuvaa tangazo lolote la biashara (*bila kujali kama lina mgongano na wadhamini wa ligi au la*) au lenye madhumuni maalum kwenye michezo ya Ligi Kuu ambalo halitambuliwi na halijaidhinishwa na TFF/TPLB.
- (35) Mchezo unaweza kuchelewa kuanza (*kick off*) kwa mpaka dakika 30 (thelathini) endapo itatokea timu kuchelewa kufika uwanjani au kuna taratibu za msingi za mchezo kucheza hazijatimizwa na mojawapo ya timuau kwa sababu nyingine zinazokubalika, baada ya muda huo mchezo utavunjwa. Endapo ni timu imeshindwa kufika au kutimiza kilichokuwa kinachosubiriwa, timu hiyo itakuwa imeshindwa kucheza mchezo mmoja wa ratiba ya ligi.

- (36) Mchezaji akifunga magoli matatu katika mchezo mmoja atazawadiwa mpira mmoja miongoni mwa mipira iliyochezewa mchezo huo.
- (37) Timu yoyote itakayopewa ushindi katika mchezo wowote wa Ligi Kuu kutokana na makosa ya kikanuni yaliyofanywa na timu pinzani katika mchezo husika yanayosababisha timu kunyang'anywa ushindi au timu pinzani kupewa ushindi, itatunukiwa pointi 3 (tatu) na magoli matatu (3).
- (38) Timu ngeni itafanya mazoezi kwenye uwanja wa mechi angalau mara moja kabla ya siku ya mechi.
- (39) Benchi la wachezaji wa akiba na viongozi zitapangwa kwa kuzingatia timu ya nyumbani kuwa upande wa kushoto na timu ngeni upande wa kulia mwa mwamuzi wa akiba (*4th Official*). Vyumba vya kubadilishia (*changing room*) na sehemu ya kufanyia mazoezi mepesi (*warming up*) vitakuwa upande uleule wa mabENCHI kwa timu husika.
- (40) Hairuhusiwi kwa Mchezaji, mwamuzi au kiongozi wa timu kuonyesha kwa njia yoyote tangazo au ujumbe unaohusiana na dini yoyote au ulio na madhumuni maalum bila idhini ya TFF/TPLB.
- (41) Mchezo wowote wa Ligi Kuu lazima uandaliwe kwa ukamilifu wa huduma muhimu za msingi za mchezo kucheza kama usalama, huduma ya kwanza, daktari, gari la wagonjwa, waokota mipira na uwanja (*pitch*) uliotayarishwa kwa kufuata sheria za uwanja wa kucheza.
- (42) Katika mchezo wowote wa Ligi Kuu wakati mchezo ukiwa unachezwa hairuhusiwi kufanyika shughuli nyingine yoyote katika uwanja wa kucheza na eneo la uwanja la ndani ya uzio wa ndani wa uwanja kama vile muziki, ujenzi na kuendeshwa kwa vyombo vya moto na visivyo vya moto.
- (43) Hairuhusiwi kwa viongozi wa klabu, mashabiki na mtu yeyote asiyekuwa na kazi maalum kuhusiana na mchezo katika eneo la uwanja (*pitch*) kuwepo eneo la uwanjani ndani kuzunguka uwanja wa kucheza (*pitch*).
- (44) Hairuhusiwi kwa kocha/kiongozi yeyote wa timu aliyetolewa mchezoni na mwamuzi kujihusisha/kuendelea na kazi zake kwa namna yoyote kwenye mchezo huo kwa siku hiyo.
- (45) Mchezo wowote wa Ligi Kuu unatakiwa kucheza kati ya saa 8.00 (nane) mchana, na saa 4.00 (nne) usiku.
- (46) Mchezo unaweza kusitishwa kwa muda na kisha kuendelea endapo kumetokea jambo lisilo la kawaida au mabadiliko makubwa ya hali ya hewa yanayoweza kuathiri afya za wachezaji na waamuzi au kuathiri mchezo wenyewe.
- (47) Klabu zitajulishwa kuhusu michezo yao itakayoonyeshwa moja kwa moja kwenye televisheni (live tv broadcasting). Klabu zitawajibika kukidhi mahitaji yote ya taratibu za kufanikisha maandalizi na mchezo husika.
- (48) Klabu ina wajibu wa kushirikiana na mdhamini wa matangazo ya televisheni ikiwemo kupata picha za wachezaji na benchi la ufundi kwa ajili ya maandalizi ya mechi zao.
- (49) TFF/TPLB itachukua hatua kwa ukiukwaji wowote wa Taratibu za Mchezo kama zilivyoainishwa kwenye kanuni ya 14 kwa kutoa Onyo kali au Karipio au kutoza faini kuanzia sh. 200,000 (laki mbili) mpaka sh. 3,000,000 (milioni tatu), na/au kufungia michezo isiyoziidi mitatu (3) au kipindi kisichozidi miezi mitatu (3) kwa mchezaji, kiongozi au timu.

Kanuni: 15 Michezo ya Kirafiki

- (1) Timu ya Ligi Kuu inayotaka kucheza mchezo wa kirafiki katika kipindi ligi ikiendelea itawajibika kuiarifu TFF angalau saa 48 (arobaini na nane) kuhusu mchezo huo kabla ya kucheza.
- (2) Hairuhusiwi kucheza mchezo wowote wa kirafiki utakaohusisha klabu nyingine ya Ligi Kuu katika siku ambayo kuna mchezo wa Ligi Kuu katika kituo/Mkoa husika bila kupata idhini ya TFF/TPLB.
- (3) Mchezo wowote wa kirafiki utakaohusisha timu ya Ligi Kuu ni lazima taarifa itolewe kwa TFF/FA(M), itakayofanya maandalizi yote muhimu kwa mchezo kucheza na kufuatwa kwa taratibu zote kwa kiwango cha mchezo wa Ligi Kuu.
- (4) Makubaliano yoyote kuhusiana na mchezo wa kirafiki unaohusisha timu ya Ligi Kuu lazima yafanywe kwa maandishi ambapo mwandaaji wa mchezo huo (TFF/FA(M)) atasimamia makubaliano hayo. Taarifa lazima iwepe TFF/TPLB au FA(M).
- (5) Masharti yoyote mengine kuhusiana na mchezo wa kirafiki unaohusisha timu ya Ligi Kuu ni lazima yaidhinishwe na TFF kwa michezo inayohusisha timu kutoka nje ya Tanzania ikiwa ni pamoja na kupitia maombi yote ya mchezo husika.
- (6) Timu yoyote ya Ligi Kuu inapotaka kucheza au kwenda nje ya Tanzania kwa shughuli za mpira wa miguu itawajibika kuomba kibali kwa TFF, maombi ya kibali hicho yatumwe siku 14 (kumi na nne) kabla ya siku ya kuondoka.
- (7) Timu yoyote ya Ligi Kuu hairuhusiwi kucheza mchezo wowote wa kirafiki na timu kutoka nje ya Tanzania bila kuwa na kibali cha TFF.
- (8) Mwanachama wa TFF au Wakala wa Mechi wa FIFA anayetaka kuandaa mchezo wowote ukihusisha timu za kimataifa na timu za Ligi Kuu anawajibika kutuma maombi kwa TFF siku 14 (kumi na nne) kabla ya siku ya tukio yakianisha madhumuni ya mchezo huo. TFF itafanya uamuzi juu ya maombi hayo.

Kanuni: 16 Ngao ya Jamii

Kutakuwa na mchezo wa Ngao ya Jamii kabla ya kuanza kwa ratiba ya Ligi Kuu kwa kila msimu kwa madhumuni ya kuutumia mchezo wa mpira wa miguu kupitia Ligi Kuu na wadau wake kuchangia shughuli za kibinadamu kusaaidia jamii. Mchezo huu msingi wake mkuu ni kurejesha kwa jamii kwa uchangiaji hivyo kila mdau mhusika anawajibika kujielekeza kuchangia.

- (1) Mchezo wa Ngao ya Jamii utazikutanisha klabu Bingwa ya Ligi Kuu na klabu Bingwa wa Kombe la FA kwa msimu uliopita, na endapo hakuna Kombe la FA, klabu mshindi wa pili wa Ligi Kuu itashiriki.
- (2) Mshindi katika mchezo wa Ngao ya Jamii itakuwa ni timu itakayopata goli/magoli zaidi ya timu mpinzani wake katika muda wa dakika 90 (tisini) za mchezo, endapo hatopatikana mshindi katika muda huo sheria ya penalti itatumika kumpata Mshindi wa Ngao ya Jamii kwa msimu husika.
- (3) Walengwa Wanufaika wa mapato ya Mfuko wa Jamii watatambulishwa mapema kabla ya mchezo husika wa Ngao ya Jamii kucheza.

- (4) Mgawanyo wa mapato katika mchezo wa Ngao ya Jamii utazingatia kwanza kutolewa asilimia kumi na nane za Kodi ya Ongezeko la Thamani (VAT 18%) na gharama za tiketi ambapo Baki ya pato itagawanywa asilimia thelathini (30%) Mfuko wa Jamii, asilimia kumi na tano (15%) Uwanja, asilimia kumi na tano (15%) kila klabu iliyoshiriki, asilimia tano (5%) TFF, asilimia saba (7%) gharama za mchezo, asilimia tano (5%) TPLB, asilimia tano (5%) Mfuko wa Maendeleo ya Mpira wa Miguu (FDF), FA(M) asilimia mbili (2%) na asilimia moja (1%) Baraza la Michezo la Taifa (BMT).
- (5) Mapato mengine yanayotokana na mchezo wa Ngao ya Jamii yataunganishwa kwenye mgawo wa Kanuni ya 16(3), isipokuwa uwanja.
- (6) TFF itaamua na kupanga Uwanja, tarehe na muda kwa mchezo wa Ngao ya Jamii na taratibu nyingine kwa msimu husika.
- (7) Vitendo vya utovu wa nidhamu na ukiukwaji mwingine wa taratibu za mchezo katika mchezo wa Ngao ya Jamii utachukuliwa hatua kwa mujibu wa kanuni hizi ambapo uamuzi wowote dhidi yake utakuwa na uhusiano wa moja kwa moja na Ligi Kuu, na mechi za ligi zinazohusisha timu husika.

SURA YA TANO

Tiba na Bima

Kanuni: 17 Huduma ya Kwanza

- (1) FA(M)/Msimamizi wa Kituo ni lazima wahakikishe kuwa katika mchezo wowote wa Ligi Kuu panakuwepo huduma ya kwanza maalum na yenye vifaa na sare, gari la wagonjwa (*Ambulance*) lililo na vifaa tiba stahili na Daktari kamili mwenye ujuzi.
- (2) Huduma ya Gari la Wagonjwa (*Ambulance*), huduma ya kwanza na Daktari zinahitajika uwanjani tangu muda wa kufungua mageti kuingiza watazamaji uwanjani mpaka saa moja baada ya mchezo kumalizika.
- (3) Kila uwanja kunapochezwa michezo ya Ligi Kuu kunahitajika chumba maalum kwa ajili ya huduma za tiba na matibabu.

Kanuni: 18 Bima

Kila klabu ina wajibu wa kuwawekea wachezaji wake bima ya matibabu na fidia kutokana na ajali michezoni. Klabu itakayokiuka kanuni hii itakuwa imepoteza sifa ya kuwa klabu ya Ligi Kuu, na usajili wa wachezaji wa timu yake hautathibitishwa na haitashirikishwa katika Ligi Kuu.

SURA YA SITA

Malalamiko na Rufaa

Kanuni: 19 Malalamiko

- (1) Katika mchezo wowote wa Ligi Kuu inapotokea klabu kutoridhika au kuwa na mahitaji ya kupinga jambo lolote inawajibika kuwasilisha malalamiko kwa Bodi ya Ligi Kuu (TPLB) itakayosikiliza na kuyatolea maamuzi au kupeleka kwenye Kamati nyingine husika ya TFF kwa maamuzi.
- (2) Upande wowote ambao haujaridhika na maamuzi juu ya malalamiko yaliyotolewa unaweza kukata rufaa kwenye Kamati ya Rufaa iliyo na mamlaka kutegemea chombo kilichofanya maamuzi ya awali na kanuni zinahusu maamuzi hayo.
- (3) TFF/TPLB inaweza kupeleka jambo lolote kuhusiana na Ligi Kuu kwenye chombo husika kujadiliwa na kuamuliwa bila ya kujali kulalamikiwa au la.
- (4) Wahusika katika shauri lolote litakalosikilizwa na Kamati yoyote ya maamuzi wanaohitajika kuhudhuria kikao hicho watawajibika kujulishwa na TFF kuhusu mahali, siku na muda wa kikao hicho katika kipindi kisichopungua siku 5 (tano) kabla ya kikao hicho. Yeyote atakayeitwa atahudhuria kwa gharama zake mwenyewe.

Kanuni: 20 Utaratibu wa Malalamiko

- (1) Malalamiko yoyote kuhusiana na mchezo yawasilishwe kwa maandishi kwa Kamishna wa mchezo au ofisi ya Bodi ya Ligi Kuu sio zaidi ya saa 72 (sabini na mbili) baada ya mchezo kumalizika.
- (2) Kamishna wa mchezo atawasilisha kwa Bodi ya Ligi Kuu sio zaidi ya saa 48 (arobaini na nane) tangu kupokea malalamiko hayo.
- (3) Malalamiko yoyote yatakayowasilishwa yatashughulikiwa ndani ya siku 14 (kumi na nne) tangu kuwasilishwa, katika hali ya upekee malalamiko yanaweza kusikilizwa katika muda mfupi zaidi au mrefu zaidi.
- (4) Malalamiko yatakayowasilishwa baada ya muda uliowekwa hayatasikilizwa. Endapo malamikaji atawasilisha malalamiko yatakayobainika kutokuwa na msingi atatozwa faini.

Kanuni: 21 Pingamizi katika Mchezo

- (1) Malalamiko yoyote kabla au wakati wa mchezo (*pingamizi*) yatolewe kwa maandishi yakiainisha tuhuma na msingi wake na yawasilishwe kwa Kamishna mara baada ya ukaguzi wa wachezaji mpaka kabla ya mchezo kumalizika. Baada ya pingamizi kupokelewa ni sharti lisainiwe na Kamishna, Mwamuzi, na Meneja wa timu inayolalamikiwa.
- (2) Endapo malalamiko yanahusisha uhalali wa mchezaji kucheza mchezo husika, timu inayolalamikiwa inaweza kumuondoa kwenye orodha yake ya wachezaji wa siku hiyo mchezaji aliyewekewa pingamizi kabla ya mchezo kuanza ikiwa inakubaliana na pingamizi hilo. Timu itakayomuondoa mchezaji katika hali hii itatozwa faini.
- (3) Malalamiko yatasikilizwa na kutolewa majibu ndani ya siku 14 (kumi na nne).

Kanuni: 22 Rufaa

- (1) Upande wowote unaopinga maamuzi ya malalamiko au mengine yaliyofanywa na chombo husika unaweza kukata rufaa kwa kamati ya rufaa husika endapo utaratibu wa chombo na kanuni zilizofanya maamuzi hayo vinaruhusu kufanya hivyo.
- (2) Kamati ya Rufaa ya Nidhamu ya TFF ndio chombo cha juu kwa TFF cha kusikiliza Rufaa zinazotokana na maamuzi ya Kamati ya Nidhamu ya TFF.
- (3) Maamuzi ya Kamati ya Rufaa ya Nidhamu ya TFF yatakuwa ya mwisho. Endapo mrufani au mrufaniwa hakuridhika na maamuzi ya Kamati hii apeleke shauri lake Mahakamaya Usuluhishi wa mashauri ya michezo Ulimwenguni (CAS).
- (4) Ni marufuku kupeleka malalamiko yoyote dhidi ya TFF/TPLB kuhusiana na uendeshaaji wa Ligi hii katika mahakama za kawaida za sheria. Klabu, mdau au mtu yeyote atakayepeleka malalamiko yake katika mahakama za sheria atachukuliwa hatua kali kwa mujibu wa Kanuni za Maadili za TFF.
- (5) Malalamiko au jambo lolote litakaloamuliwa na Kamati nyingine za TFF, Rufaa dhidi yake itafuata utaratibu wa kamati hizo kwa mujibu wa utaratibu wa TFF na uamuzi wake utakuwa wa mwisho endapo tu jambo lililoamuliwa linaweza kukatiwa rufaa kwa mujibu wa kanuni hizi na za vyombo hivyo.
- (6) Kamati ya Rufaa ya TFF itasikiliza rufaa kupinga maamuzi yoyote ya Bodi ya Ligi Kuu ambayo yanaweza kukatiwa rufaa.
- (7) Wahusika wote wanaohitajika kwenye shauri la rufaa watajulishwa na TFF siku, mahali na muda angalau siku tano kabla ya siku ya shauri na watahudhuria kwa gharama zao wenyewe.
- (8) Rufaa itasikilizwa ndani ya siku 7 (saba) tangu ilipowasilishwa.

Kanuni: 23 Utaratibu wa Rufaa

- (1) Rufaa ya kupinga maamuzi ya Kamati ya Nidhamu iwasilishwe kwa maandishi kwenye ofisi za TFF sio zaidi ya siku 5 (tano) za kazi baada ya kupata maamuzi ya Kamati ya Nidhamu na iwe imeambatanishwa na ada ya rufaa pamoja na vielelezo vyote vya shauri hilo.
- (2) Mrufani anaweza kuomba kwa TFF uwasilishwaji wa vielelezo kwenye Kamati ya Rufaa ya Nidhamu ambavyo hana uwezo wa kuwa navyo na anaweza pia kuwasilisha vielelezo vya ziada kukazia malalamiko yake wakati shauri lake linasikilizwa.
- (3) Mrufaniwa anayo haki ya kupata nakala ya rufaa dhidi yake baada tu ya rufani kuwasilishwa TFF.
- (4) Rufaa yoyote itakayowasilishwa bila ya vielelezo au ambayo haijalipiwa ada haitasikilizwa.
- (5) Rufaa yoyote itakayowasilishwa baada ya muda uliowekwa chini ya kanuni hii, haitasikilizwa na ada ya rufaa haitarudishwa kwa mrufani.
- (6) Ada ya rufaa kwa Kamati ya Rufaa ya Nidhamu ni sh. 500,000 (laki tano).

Kanuni: 24 Vyombo vya Maamuzi

Vyombo vya Maamuzi vya TFF na TPLB vitashughulikia masuala na mashauri mbalimbali kuhusiana na Ligi Kuu na kufanya maamuzi kwa misingi ya kanuni na mwongozo wa Katiba ya TFF. Vyombo vya maamuzi vitatumia kanuni hizi za Ligi Kuu, Kanuni nyingine za TFF, CAF na FIFA katika kufanya maamuzi yake.

- (1) Mhusika yeyote wa shauri linalosikilizwa na kuamuliwa na miongoni mwa vyombo vya maamuzi vya TFF atawajibika kufuata taratibu za vyombo hivyo bila ya kuathiri masharti ya kanuni hizi inayoongoza usikilizwaji na maamuzi ya shauri husika.
- (2) Shauri lolote linalosikilizwa na chombo cha haki cha TFF ni lazima liwekewe utaratibu wa mashtaka katika mfumo wa kimahakama katika kuzingatia haki za mlalamikaji na mlalamikiwa.
- (3) Shauri lolote linalosikilizwa na kuamuliwa na chombo cha TFF kilicho na mamlaka ya mwisho wa usikilizaji na maamuzi ya shauri hilo linaweza kuombewa marejeo (*review*) ya kusikilizwa endapo kuna upande wowote haujaridhika na maamuzi ya marejeo hayo yatakuwa ya mwisho. Ada ya marejeo (*review*) ni sh. 1,000,000 (milioni moja).
- (4) TFF inaweza kuelekeza chombo chake chochote cha maamuzi kushughulikia jambo kuhusiana na Ligi Kuu kutokana na mahitaji au dharura kuhusiana na jambo husika.
- (5) Kamati ya Uendeshaji ya TPLB itashughulikia na kufanya maamuzi kwa masuala yote ya kiuendeshaji ambayo maamuzi yake hayatakatwa rufaa kwenye chombo kingine cha maamuzi cha TFF kwa mujibu wa kanuni za Ligi Kuu.
- (6) TFF/TPLB inaweza kutoa adhabu zaidi kwa kutoza faini zaidi au adhabu nyingine yoyote zaidi, au kuongeza adhabu yoyote iliyotolewa kwa mchezaji, kiongozi, mwamuzi au timu kutokana na kuthibitika ukiukwaji zaidi wa taratibu au makosa yanayojirudia katika msimu mmoja au kutegemea uzito na mazingira ya ufanyaji kosa au mwendelezo wa kutenda kosa.
- (7) TFF/TPLB itatoza faini kwa ukiukwaji mwingine wowote wa kanuni na taratibu ambao haujaainishwa wazi katika kanuni hizi ulio na mahitaji ya adhabu ya faini kwa kati ya shilingi 200,000 (laki mbili) na shilingi 5,000,000 (milioni tano).

SURA YA SABA

Fedha na Malipo

Kanuni: 25 Mapato

Mgawanyo wa mapato ya mlangoni (*gate collection*) utafanywa kwa kuzingatia kwanza kutoa asilimia kumi na nane ya Kodi ya Ongezeko la Thamani (18% VAT), gharama za tiketi kwa mchezo husika. Baki ya pato itagawanywa kwa Timu mwenyeji asilimia sitini (60%), TPLB asilimia tisa (9%), gharama za mchezo asilimia saba (7%), mamlaka ya Uwanja asilimia kumi na tano (15%), TFF asilimia tano (5%) na FA(M) mwenyeji asilimia tatu (3%) na asilimia moja (1%) Baraza la Michezo la Taifa (BMT) kama inavyooneshwa kwenye jedwali la mgawanyo wa mapato ukurasa 24.

- (1) Endapo timu itahamia uwanja wa Mkoa mwingine kama uwanja wake wa nyumbani mgao wa mapato ya FA(M) ya asilimia tatu (3%) itagawanywa kwa FA(M) inapotoka timu kupata (nusu) asilimia moja na nusu (1.5%) na FA(M) unapochezwa mchezo pia (nusu) asilimia moja na nusu (1.5%).
- (2) Msimamizi wa Kituo atawasilisha taarifa ya mapato na fedha za mchezo husika kwa TFF na TPLB katika muda usiozidi saa 48 (arobaini na nane). Kiongozi au msimamizi atakayeshindwa kuwasilisha atachukuliwa hatua kwa mujibu wa Kanuni za TFF.

SHIRIKISHO LA MPIRA WA MIGUU TANZANIA

Ligi Kuu

Fomu ya Mgawanyo wa Mapato

UWANJA: _____	Jukwaa	Kiingilio	Idadi	Kiasi
	Maalum			
KITUO: _____	Kuu			
	Mzunguko			
TAREHE: _____	Jumla			

Mchezo Na: Kati ya: _____ na _____

N	Maelezo	Kiasi	Jina Kamili	Saini
	Mapato			
	Toa: 18 % VAT			
	Gharama za Tiketi			
	Jumla Ndogo			

	Baki ya Pato			
	15.0 % Uwanja			
	7.0 % Gharama za Mchezo			
	5.0 % TFF			
	9.0 % TPLB			
	3.0 % FA (M)			
	1.0 % BMT			
	60.0 % Timu Mwenyeji			
	Jumla ya Baki			

_____ Msimamizi wa Kituo

_____ Saini

_____ Tarehe

Kanuni: 26 Gharama za Mchezo

- (1) Asilimia saba (7%) ya Gharama za Mchezo itatumika kulipia gharama mbalimbali za huduma zitakazoalikwa na kutolewa kufanikisha mchezo husika kama zinavyoonyeshwa kwenye fomu ya mgawanyo wa gharama ukurasa 26.
- (2) Gharama za Msimamizi wa Kituo
 - (a) Gharama za Msimamizi wa Kituo zitalipwa kutegemea Msimamizi anatokea mkoa mwingine au ni mkazi wa Mkoa na Kituo husika:
 - (i) Posho ya Mchezo na usafiri wa ndani sh. 300,000 (laki tatu).
 - (iii) Posho ya kujikimu shilingi 150,000 (laki moja na nusu).
 - (iv) Nauli kutoka Mkoa anaoishi mpaka Mkoa ulipo mchezo na kurudi.
 - (b) Nauli na posho ya kujikimu ni kwa msimamizi anayetoka nje ya mkoa mchezo unapochezwa na ni kwa malazi ya siku 2 (mbili) tu.
- (3) Viwango na utaratibu wa malipo kwa Kamishna, waamuzi na watathimini wa waamuzi zitakuwa kama ifuatavyo :
 - (a) Posho ya Mchezo Kamishna sh. 200,000 (laki mbili).
 - (b) Posho ya Mchezo Mtathimini sh. 200,000 (laki mbili).
 - (c) Posho ya Mchezo Mwamuzi sh. 200,000 (laki mbili).
 - (d) Posho ya kujikimu na usafiri wa ndani sh. 150,000 (laki moja na nusu).
 - (e) Nauli ya kutoka Mkoa anakoishi mpaka Kituoni na kurudi (*kila mmoja*).
 - (f) Posho na usafiri wa ndani Mwamuzi wa Akiba sh. 150,000 (laki moja na nusu) endapo anatokea mkoa wa kituo cha mchezo, kama anatokea nje ya kituo atalipwa kama waamuzi wengine.
- (2) Gharama zote za Msimamizi wa Kituo, Kamishna, Mtathimini Waamuzi na Waamuzi zitalipwa na TPLB. Gharama za usafiri ni kwa usafiri wa treni daraja la pili, basi au meli.
- (3) Iwapo gharama halisi ni pungufu ya asilimia saba (7%) zilizokatwa kama Gharama za Mchezo, fedha zitakazobaki zitagawanywa asilimia hamsini (50%) Bodi ya Ligi Kuu na klabu mwenyeji asilimia hamsini (50%) nyingine.
- (4) Msimamizi wa Kituo atawajibika na usimamizi wa Gharama za Mchezo, atathibitisha kwa niaba ya TFF, pia wawakilishi wa klabu zilizocheza watasaini kwa niaba ya klabu zao kama inavyoonekana kwenye fomu ya Gharama za Mchezo.
- (5) Malipo yatalipwa kwa hundi kama Kanuni za fedha zinavyosema isipokuwa Msimamizi wa Kituo, Waamuzi, Kamishna na Watathimini wa Waamuzi.

SHIRIKISHO LA MPIRA WA MIGUU TANZANIA

Ligi Kuu

Fomu ya Gharama za Mchezo

Mchezo Na:

Kati ya: _____ na _____

Uwanja: _____ Kituo: _____ Tarehe: _____

Na	Maelezo	Kiasi	Jina Kamili	Saini
1	7% Gharama za Mchezo			
I	ULINZI - POLISI			
2	- Afisa Usalama			
3	- Gharama za Polisi			
II	ULINZI MWINGINEO			
4	- Wakaguzi wa Tiketi			
5	- Walinzi Wengineo			
III	HUDUMA ZA KIUFUNDI			
6	- Ball Boys			
7	- Waamuzi Mechi ya Vijana			
8	- Huduma ya Kwanza			
9	- Gari la Wagonjwa			
10	- Madaktari			
IV	GHARAMA NYINGINEZO			
11	- Wauza Tiketi			
12	- Vituo vya Mauzo			
13	- Maji na Viburudisho			
14	- Maofisa Michezo			
15	- Usafiri			
16	- Machapisho na Uchapaji			
17	- Matangazo			
	Jumla ya Mgawanyo			

_____ Msimamizi wa Kituo

_____ Saini

_____ Tarehe

SURA YA NANE

Yasiyotarajiwa

Kanuni: 27 Kujitoa kwenye Ligi

- (1) Endapo klabu yoyote ina nia ya kujitoa katika Ligi kwa sababu zozote zile za msingi ni lazima itoe taarifa ya maandishi kwa TFF ikieleza sababu zinazoilazimisha kujitoa siku 30 (thelathini) kabla ya Ligi kuanza.
- (2) Endapo TFF imekubali kujitoa kwa klabu iliyoomba, klabu nyingine ambayo awali ilikuwemo katika daraja hilo lakini iliteremka kwa mujibu wa msimamo wa Ligi, itarudishwa kuziba pengo hilo. Klabu hiyo ni ile iliyo katika nafasi ya juu kuliko klabu nyingine zote zilizoteremka daraja katika msimu huo.
- (3) Endapo klabu iliyojitoa ni miongoni mwa klabu zilizopanda daraja, klabu nyingine iliyokuwa kwenye nafasi inayofuatia kwa klabu zilizopanda/iliyopanda daraja itapandishwa kuchukua nafasi hiyo.
- (4) Klabu yoyote itakayojitoa kwenye Ligi Kuu baada ya Ligi kuanza au kushindwa kucheza mchezo mmoja wa ratiba ya Ligi Kuu katika msimu itakabiliwa na adhabu zifuatazo:
 - (a) Itashushwa daraja na kufungiwa kucheza Ligi kwa misimu miwili (2). Bodi ya Ligi Kuu pia inaweza kuichukulia hatua zaidi klabu hiyo/viongozi au wachezaji iwapo itathibitika kuwa imejitoa kwa madhumuni ya kuhujumu msimamo wa Ligi au hujuma nyingine yoyote.
 - (b) Iwapo zitajitoa au kushindwa kumaliza Ligi kwa sababu yoyote ile timu zaidi ya idadi ya timu za kushuka daraja kwa mujibu wa kanuni za Ligi Kuu timu zote hizo zitashuka daraja (kanuni 25:4a) na timu zaidi zitapanda kutoka Ligi Daraja la Kwanza (FDL) ili kujaza nafasi na idadi ya timu za Ligi Kuu kuendelea kuwa ilivyokusudiwa.
 - (c) Matokeo ya michezo yote iliyowahi kucheza yatafutwa lakini itakuwepo kwenye orodha ya msimamo wa ligi.
 - (d) Magoli yaliyofungwa na wachezaji wa timu iliyojitoa katika Ligi yatafutwa na hivyo wachezaji wake hawataweza kushindana katika ufungaji bora hata kama walifunga magoli mengi. Lakini magoli yaliyofungwa na wachezaji wa timu pinzani dhidi ya timu iliyojitoa kwenye ligi hayatafutwa, yataendelea kuonekana katika idadi ya magoli yaliyofungwa na wachezaji hao lakini hayataonekana katika idadi ya magoli yaliyofungwa na klabu zao.
 - (e) Itapoteza haki zake zote stahili kwa timu za Ligi Kuu na itawajibika kurejesha stahili yoyote iliyokwishachukua kabla ya kujitoa endapo itaamriwa kufanya hivyo kutokana na mazingira ya kujitoa kwake.

Kanuni: 28 Kutofika Uwanjani

Timu yoyote itakayokosa kufika uwanjani bila ya sababu za msingi zinazokubalika kwa TFF/TPLB na kusababisha mchezo usifanyike itakabiliwa na adhabu zifuatazo:

- (1) Itapoteza ushindi na kushushwa madaraja mawili (2) na matokeo ya michezo yake yote yatafutwa ili kutoa uwiano sahihi kwa timu zilizobaki kwenye Ligi, na endapo timu ilikuwa kwenye nafasi ya kushuka daraja timu hiyo itashushwa madaraja mengine mawili.

- (2) Itatozwa faini ya sh. 3,000,000 (milioni tatu) ambazo kati ya hizo, sh. 1,500,000 (milioni moja na nusu) itachukuliwa na Bodi ya Ligi Kuu na sh. 1,500,000 (milioni moja na nusu) italipwa kwa timu pinzani.
- (3) Itapoteza haki ya kuchukua gawio lake la mapato ya mchezo huo.
- (4) Kiongozi yeyote atakayebainika kuwa alishiriki, alishawishi au alikuwa chanzo au sababu ya timu kutotokea uwanjani bila ya sababu za msingi atafungiwa kwa kipindi cha miezi 12 (kumi na miwili).
- (5) Timu itakayokosa kufika uwanjani na kusababisha mchezo kutofanyika baada ya kushiriki kikao cha maandalizi ya mchezo, itatozwa faini ya sh. 5,000,000 (milioni tano), kulipa fidia ya uharibifu wowote unaoweza kujitokeza, kushushwa daraja na viongozi waliosababisha watachukuliwa hatua zaidi za kinidhamu.
- (6) Inaweza kukabiliwa na adhabu zaidi kama ambavyo TFF/TPLB itahitaji kuchukua hatua zaidi kadiri itavyoona inafaa.
- (7) Timu yoyote iliyopewa adhabu ya faini chini ya kanuni 28:2,5 haitaruhusiwa kucheza hadi itakapotekeleza adhabu hiyo kwa daraja ambalo itakuwa ipo.

Kanuni: 29 Kuvuruga Mchezo

- (1) Timu itakayosababisha mchezo kuvurugika na hatimaye kuvunjwa, itapoteza mchezo huo hata kama ilikuwa inaongoza kwa magoli na timu pinzani itapewa ushindi na pointi tatu na magoli matatu, iwapo timu pinzani inaongoza kwa magoli zaidi ya matatu itabakia na idadi ya magoli hayo iliyokwishafunga.
- (2) Magoli yaliyofungwa na timu iliyosababisha mchezo kuvunjika yatafutwa lakini magoli yaliyofungwa na timu pinzani yataendelea kuonekana katika idadi ya magoli yaliyofungwa na wachezaji wa timu hiyo wakati wa kutafuta mfungaji bora.
- (3) Endapo itatokea vurugu ya aina yoyote ile na kusababisha mchezo kusimama katika mazingira ya kuhatarisha mchezo huo kuendelea, mwamuzi atasubiri kwa dakika zisizozidi 15 (kumi na tano), na endapo hali ya vurugu bado inaendelea mwamuzi atavunja mchezo huo.
- (4) Endapo timu itagomea kuendelea na mchezo kwa sababu zozote zile na kusababisha mchezo huo kuvunjika au kuvunjwa na mwamuzi timu hiyo itapoteza mchezo huo na timu pinzani itapewa ushindi. Timu iliyogomea itatozwa faini ya sh. 3,000,000 (milioni tatu).
- (5) Faini iliyotajwa (kanuni 29:4) italipwa kabla ya mchezo unaofuata wa timu husika baada ya kuamriwa kulipa.
- (6) Mchezaji na kiongozi watakaobainika kugomea au kusababisha vurugu zilizopelekea mchezo kuvunjika watafungiwa kujihusisha na masuala yote ya mpira wa miguu kwa kipindi kati ya miezi sita mpaka miaka mitano.
- (7) Endapo uvunjikaji wa mchezo utabainika kuwa wa utata au sababu nyingine au kukosekana uzingativu wa kutosha wa kanuni 29:3, mchezo huo utarudiwa katika tarehe nyingine, waamuzi wengine na uwanja utakaoamuliwa na Bodi ya Ligi Kuu.
- (8) Timu itakayoleta/itakayofanya vurugu za aina yoyote au kupinga, kuzuia au kugomea mchezo wa Ligi Kuu kuonyeshwa kwenye televisheni au kutangazwa kwenye redio kinyume na ilivyoelekezwa na TFF/TPLB itatozwa faini ya sh. 5,000,000 (milioni tano), endapo timu hiyo itarudia kosa hilo itachukuliwa hatua zaidi ikiwemo kushushwa daraja.

- (9) Endapo vurugu zitatokea uwanjani mara tu baada ya mchezo kumalizika, viongozi au wachezaji husika watakaobainika kusababisha na/au kufanya vurugu hizo watakabiliwa na adhabu ya kufungiwa kwa kipindi cha miezi mitatu mpaka kumi na mbili na faini ya sh. 1,000,000 (milioni moja) kwa timu husika.
- (10) Endapo itathibitika timu yoyote imefanyiwa fujo na/au vurugu kabla, wakati na baada ya mchezo timu pinzani itakabiliwa na adhabu ya faini isiyopungua sh. 1,000,000 (milioni moja) au/na kusimamishwa kwa michezo ya timu husika katika Kituo/Uwanja husika au timu hiyo italazimika kucheza michezo isiyopungua mitatu ya nyumbani kwenye uwanja wake bila ya kuwa na mashabiki na kulazimika kuilipa fidia timu pinzani kama itakavyoamuliwa na TPLB. Sambamba na adhabu hizo, klabu italazimika kulipa fidia kwa uharibifu wowote wa mali uliofanywa na mashabiki wake.

Kanuni: 30 Kupanga Matokeo

- (1) Endapo timu zozote zitabainika kuwa zimepanga kwa namna yoyote ile matokeo ya mchezo wowote waliocheza kwa madhumuni yoyote yale zitachukuliwa hatua zifuatazo:
 - (a) Mtu yeyote aliyekula njama na kushawishi upangaji matokeo ataadhibiwa kwa kusimamishwa mechi na kufungiwa kushiriki katika shughuli yoyote ya mpira wa miguu kwa kipindi kisichopungua miaka 10 (kumi) na faini isiyopungua sh. 10,000,000 (milioni kumi). Katika shauri linalovuruga hadhi ya mpira wa miguu, mhusika atafungiwa maisha kutojishughulisha na mpira wa miguu.
 - (b) Ikiwa mchezaji au kiongozi atajishughulisha katika kushawishi upangaji matokeo kama ilivyo katika kanuni ya 30 (1a), klabu au mkoa ambao mchezaji au kiongozi anatoka utapigwa faini. Katika makosa mazito itaadhibiwa kwa kuondolewa kwenye Ligi, kushushwa daraja, kupunguziwa pointi na kurudisha zawadi.

Kanuni: 31 Kuahirishwa Mchezo

Mchezo unaweza kuahirishwa kutokana na sababu yoyote kati ya zifuatazo:-

- (1) Endapo timu ya Taifa ina mchezo.
- (2) Endapo timu inashiriki katika mashindano ya Kimataifa na ina muda usiozidi siku sita kufikia mchezo wa Kimataifa.
- (3) Sababu yoyote ya dharura au na yenye msingi itakayokubaliwa na TFF.
- (4) Endapo itatokea matukio yalio nje ya uwezo wa binadamu (*force majeure*) yasiyotarajiwa wala kusababishwa na timu husika.
- (5) Mchezo wowote ulioahirishwa chini ya kanuni 31(1,2,3) utapangwa tena katika tarehe itakayoamuliwa na TFF/TPLB isipokuwa kama utaahirishwa chini ya kanuni 31(4) utachezwa siku inayofuata iwapo ratiba inaruhusu.
- (6) Iwapo mchezo ulishaanza na kuvunjika kwa sababu ya matukio ya dharura yasiyotarajiwa wala kusababishwa na timu husika, utapangwa kucheza kwa muda uliosalia kuanzia dakika na tukio ulipovunjika ukiwa na wachezaji na waamuzi walewale. Mabao yaliyofungwa na kadi walizoonyeshwa wachezaji katika mchezo uliovunjika zitaendelea kuhesabika. Muda wa kuanza mchezo huo na taratibu zitaamuliwa na Mwendeshaji.

- (7) Taarifa ya maombi ya kawaida ya kuahirisha mchezo ni lazima itolewe kwa maandishi si chini ya siku 14 kabla ya siku ya mchezo, isipokuwa kwa sababu zilizo nje ya uwezo wa binadamu au dharura kubwa.
- (8) Ruhusa ya wachezaji wanaoteuliwa kuchezea timu za Taifa za nchi zao na kwa timu za Taifa za vijana chini ya miaka 23 (ishirini na tatu) na miaka 20 (ishirini) itatolewa kwa kufuata sheria za FIFA kwa muda kabla na baada ya mchezo husika.

SURA YA TISA

Usimamizi wa Mchezo

Kanuni: 32 Msimamizi wa Kituo

- (1) Kila kituo ambapo michezo ya Ligi Kuu inachezwa patakuwepo Msimamizi wa Kituo aliyeteuliwa na TFF atakayeshirikiana na FA(M) kusimamia utayarishaji na mwenendo mzima wa mchezo husika.
- (2) Msimamizi wa Kituo atawajibika na kutuma taarifa za fedha na fedha stahili kwa TFF/TPLB katika kipindi cha saa 48 (arobaini na nane) baada ya mchezo kumalizika.
- (3) Msimamizi wa Kituo atawajibika kuhakikisha kuwa huduma zote muhimu na vifaa kazi kuufanya mchezo kucheza na kufanikiwa vi/zinakuwepo.
- (4) Msimamizi wa Kituo atawajibika kumpa ushirikiano Kamishna wa mchezo kiutaratibu na ikitokea mahitaji ya ziada kwa Kamishna katika kutimiza majukumu yake.
- (5) Msimamizi wa Kituo atahakikisha kwamba michezo yote ya vijana kwa mujibu wa kanuni hizi inayotakiwa kufanyika katika kituo chake inachezwa bila kukosa.
- (6) Msimamizi wa Kituo atawajibika kufanya mawasiliano na kutoa taarifa za kituo chake kwa TFF/TPLB inapohitajika kutokana na matukio au kutakiwa kufanya hivyo.
- (7) Iwapo Msimamizi atafanya vitendo vyovyote ambavyo ni kinyume na kanuni atachukuliwa hatua.

Kanuni: 33 Kamishna

- (1) Katika mchezo wowote wa Ligi Kuu atapangwa Kamishna atakayesimamia masuala yote ya ufundi ya mchezo na kutoa taarifa za jumla za mchezo, taarifa za uchezaji wa waamuzi na timu, mchezaji bora na taarifa za mapato ya mchezo kwa TFF atakazojaza katika fomu maalum iliyoandaliwa kwa madhumuni hayo itakayotumwa sio zaidi ya saa 48 (arobaini na nane) baada ya mchezo kumalizika.
- (2) Makamishna wa Ligi Kuu wanaweza kupangiwa utaratibu maalum wa kupatikana kwao au watatokana na kuteuliwa/kupangwa na TPLB kutegemea sifa alizonazo mhusika katika kujishirikisha na masuala ya mpira wa miguu.
- (3) Kamishna wa Ligi Kuu atatokana na aidha aliwahi kuwa au ni kiongozi wa mpira wa miguu wa ngazi fulani, Mwamuzi mstaafu, Mwalimu (*asiyefundisha timu katika Ligi Kuu*) au Mchezaji wa zamani aliyepata sifa na kuheshimika.
- (4) Kamishna atawajibika kushughulikia ipasavyo malalamiko (*pingamizi*) yanayotolewa kabla au wakati wa mchezo ikiwa ni pamoja na kukusanya ushahidi unaohitajika utakaosaidia vyombo husika kufanya maamuzi stahili.

Kanuni: 34 Mtathimini Waamuzi

- (1) TFF inaweza kumpanga Mtathimini Waamuzi katika mchezo wowote wa Ligi Kuu endapo itaonekana kuna haja ya kufanya hivyo.
- (2) Mtathimini Waamuzi lazima awe ni mwamuzi mstaafu aliyefikia kiwango cha juu cha uchezeshaji wakati akichezesha kabla ya kustaafu na amepata mafunzo ya Ukufunzi wa waamuzi.

Kanuni: 35 Waamuzi

Kutakuwa na waamuzi TEULE (*select referees*) kati ya 16 (kumi na sita) na 20 (ishirini) wa kati na waamuzi wasaidizi 32 (thelathini na mbili) watakaoteuliwa na Kamati ya Waamuzi ya TFF mwanzoni mwa kila msimu maalum kwa kucheza michezo ya Ligi Kuu. Waamuzi TEULE hawa wanawajibika kuwa waaminifu, waadilifu na wenye nidhamu na tabia njema zisizotiliwa mashaka.

- (1) Kamati ya Waamuzi ya TFF ndiyo pekee yenye mamlaka ya kupanga, kubadilisha na kuondoa mwamuzi kwenye ratiba kwa sababu za msingi zilizojitokeza. Klabu au yeyote aliye na malalamiko au maombi maalum kuhusu mwamuzi atawajibika kuyatoa kwa maandishi siku 7 (saba) kabla ya mchezo husika. Hairuhusiwi kwa klabu kumkataa mwamuzi yeyote aliyepangwa wala kumjadili au kushutumu kwenye vyombo vya habari.
- (2) Waamuzi TEULE watateuliwa wakijumuisha waamuzi na waamuzi wasaidizi wote walio na hadhi ya FIFA, pia kutoka miongoni mwa waamuzi wazoefu na vijana wanaofanya vizuri sana walio na Hadhi ya Daraja la Kwanza (Class I).
- (3) Waamuzi TEULE watateuliwa baada ya kukidhi vigezo na kuwa na sifa zifuatazo:
 - (a) Umri wa miaka isiyopungua 23 (ishirini na tatu) kwa mwanaume na 21 (ishirini na moja) kwa wanawake na wasiozidi miaka 45 (arobaini na tano) katika siku ya tarehe ya Uteuzi.
 - (b) Uzoefu wa kucheza michezo ya Ligi Kuu au Ligi Daraja la Kwanza usiopungua misimu miwili (2). Mwamuzi kijana aliyetathiminiwa na kuonyesha kiwango bora katika msimu mmoja anaweza kujumuishwa.
 - (c) Awe amefaulu mtihani wa afya yake (*medical examination*), amekidhi kiwango kwa jaribio la utimamu wa mwili wake (*physical fitness test*) iliyoendeshwa na Mkufunzi maalum wa utimamu wa mwili (*referee physical fitness Instructor*) iliyosimamiwa na Kamati ya Waamuzi ya TFF na kufaulu mtihani wa sheria za mpira wa miguu (Laws of the Game). Mwamuzi mwanamke anawajibika kufaulu katika viwango vya wanaume ili kucheza michezo ya wanaume.
- (4) Mwamuzi na mwamuzi msaidizi yeyote aliyepangwa kucheza mchezo wowote wa Ligi Kuu anawajibika kuzingatia yafuatayo:
 - (a) Kutoa taarifa ya mahusiano yoyote kati yake na kati ya/klabu alizopangiwa yanayoweza kusababisha mgongano wa kimaslahi (*conflict of interest*) kwa TFF mara tu baada ya kupata taarifa ya kupangwa.
 - (b) Kutoa taarifa siku 7 (saba) katika hali ya kawaida kabla ya mchezo aliopangiwa endapo hataweza kushiriki katika mchezo huo na kutoa sababu na pia anaweza kutoa taarifa kwa dharura kutegemea dharura iliyojitokeza.

- (c) Kutoa taarifa ya safari yake kwa Msimamizi wa kituo husika aendako na matarajio ya kuwasili kwake.
 - (d) Kufika kituo cha mchezo siku moja kabla na kuondoka si zaidi ya siku moja baada ya mchezo labda tu kwa dharura kubwa na za msingi.
 - (e) Kuhudhuria kikao cha maandalizi ya mchezo (pre match meeting) kwa muda uliopangwa akiwa nadhifu, makini na kamili kwa wakati na bila kukosa wala kuchelewa.
 - (f) Kuwasilisha madai sahihi ya malipo anayostahili na gharama zinazostahili marejesho kwa umakini, unadhifu na bila udanganyifu.
 - (g) Kufika Uwanjani katika muda uliokubalika kwenye kikao cha maandalizi ya mchezo akiwa makini, kamili, nadhifu na bila kuchelewa.
 - (h) Kutekeleza wajibu wake kwa nafasi yake kama mwamuzi kwa kuzingatia miiko na maadili ya uamuzi na mazingatio yasiyo mashaka ya sheria kumi na saba za mpira wa miguu (*17 Laws of the Game*) bila hiyari.
 - (i) Kutoa taarifa kwa TPLB juu ya masuala yote yaliyo kwenye eneo lake pamoja na uchezeshaji na hali ya mchezo husika ndani ya saa 48 (arobaini na nane) baada ya mchezo kumalizika kwa kujaza fomu maalum ya Taarifa ya mwamuzi kwa unadhifu, ukweli, umakini na mazingatio ya weledi wa kiuamuzi. (kwa mwamuzi wa kati). Mwamuzi atawajibika kutuma taarifa ya awali (*flash report*) na katika mazingira maalum mwamuzi anaweza kulazimika kutuma taarifa yake ya mchezo kwa njia ya elektroniki.
 - (j) Kuhakikisha amepata uthibitisho kutoka kwa ofisa mhusika kwenye sehemu husika ya Leseni yake ya Uamuzi (*referee LogBook*) bila kukosa.
- (5) TFF itaandaa Jaribio la Utimamu wa mwili (*physical fitness test*) kwa waamuzi wa Ligi Kuu kulingana na mahitaji na utaratibu wake litakaloambatana na mtihani wa afya ya mwamuzi (*medical examination*) na sheria za mpira wa miguu (*Laws of the Game*). Mwamuzi anawajibika wakati wote wa msimu kuwa tayari kiafya, kimwili na ufahamu wa sheria.
- (6) Katika mchezo wowote wa Ligi Kuu, uamuzi wa Mwamuzi uwanjani ni wa mwisho. Klabu zinatakiwa kuchukua hatua zinazofaa katika kutaarifu mamlaka husika juu ya malalamiko yoyote yanayohusiana na uamuzi au mwamuzi uwanjani.
- (7) Mwamuzi wa Ligi Kuu aliyepangwa kwenye mchezo husika hatakiwi kuwa na uhusiano unaosababisha mgongano wa kimaslahi baina yake na mojawapo au klabu zote anazozichezesha. Mwamuzi atahitajika kutoa taarifa kwa TFF endapo ana uhusiano unaoweza kusababisha mgongano wa kimaslahi kwa mchezo wowote aliopangiwa wa Ligi Kuu, Kamati ya Waamuzi ya TFF itachukua hatua zinazofaa katika mazingira hayo.
- (8) Mwamuzi wa Ligi Kuu haruhusiwi kucheza mchezo wowote ndani na nje ya nchi usiotambuliwa na TFF, FA(M) na FA(W) wake/yake husika, mwamuzi atakayekiuka atakabiliwa na adhabu.
- (9) Mwamuzi wa mchezo ndio pekee mwenye mamlaka ya kuamua kuhusu hali ya uwanja wa kucheza (pitch) na kuruhusu mchezo kucheza au vinginevyo kwa mazingatio ya mahitaji kisheria kwa uwanja wa kucheza.

SURA YA KUMI

Uchezaji wa Kiungwana

Kanuni: 36 Uchezaji wa Kiungwana (*FairPlay*)

Wachezaji wanatakiwa kuzingatia kanuni za mchezo wa kiungwana (*fair play*) ndani na nje ya uwanja wa mchezo. Kanuni 10 za FIFA za mchezo wa kiungwana ni kama ifuatavyo:

(1) Cheza Kiungwana

Ushindi hauwezi kuwa na thamani iwapo umepatikana katika njia isiyo halali au kwa udanganyifu. Kudanganya ni rahisi lakini haileti raha ya ushindi. Kucheza kiungwana inahitaji moyo na tabia njema. Pia hufurahisha zaidi. Mchezo wa kiungwana siku zote una malipo yake hata kama utapoteza mchezo. Kucheza

kiungwana kunakujengea heshima wakati kudanganya kunaleta aibu. Kumbuka kuwa mpira wa miguu ni mchezo na mchezo wowote hauwezi kuwa na maana kama hautochezwa kiungwana kwa kuzingatia kanuni na taratibu ili mshindi halali aweze kupatikana.

(2) Cheza kutafuta Ushindi, kuwa tayari kukubali kushindwa

Kushinda ndiyo lengo la kushiriki katika mchezo wowote ule. Siku zote usijiandae kushindwa. Iwapo huchezi kwa nia ya kushinda utakuwa unawadhanganya wapinzani wako, unawadhulumu watazamaji na pia unajifanya mwenyewe kuwa ni mjinga. Usikate tamaa hata siku moja unapopambana na wapinzani wenye nguvu zaidi lakini pia usidharau hata siku moja unapopambana na wapinzani dhaifu. Ni kumkosea adabu mpinzani unapocheza chini ya kiwango chako. Cheza kwa nia ya

kutafuta ushindi hadi dakika ya mwisho lakini kumbuka hakuna anayeshinda wakati wote. Siku nyingine utashinda na siku nyingine utashindwa. Jifunze kukubali kushindwa. Usitafute visingizio unapofungwa. Sababu za kweli siku zote zitadhihirika. Wapongeze washindi bila kinyongo. Usilaumu waamuzi wala mtu mwingine yoyote. Jizatiti kufanya vizuri zaidi wakati mwingine. Walioshindwa na kukubali wanapata heshima zaidi kuliko washindi wanaolazimisha.

(3) Heshimu Sheria za Mchezo

Michezo yote inalindwa na sheria. Bila sheria itakuwa ni vurugu tupu. Sheria za mpira wa miguu ni nyepesi na rahisi kujifunza. Hakikisha unajifunza; itakusaidia kuufahamu mpira wa miguu vizuri zaidi. Kuufahamu mchezo zaidi itakufanya uwe mchezaji bora zaidi. Pia ni

muhimu kufahamu madhumuni ya sheria zilizowekwa. Zimekusudiwa kuufanya mchezo uwe na ladha katika kuucheza na kuuangalia. Kwa kufuata sheria, mchezo wa mpira wa miguu utakuwa na burudani zaidi.

(4) Heshimu Wapinzani, Wachezaji wenzako, Waamuzi, Viongozi na Watazamaji

Mchezo wa kiungwana unamaanisha kuheshimu wapinzani. Bila ya wapinzani kutakuwa hakuna mchezo. Kila mmoja ana haki sawa, ikiwemo haki ya kuheshimiwa. Wachezaji wa timu moja ni wenza. Tengeneza timu ambayo kila mmoja kwenye timu atakuwa na haki sawa. Waamuzi wapo kuhakikisha nidhamu na mchezo wa kiungwana unadumishwa. Siku zote kubali maamuzi yao bila ya ulalamishi, na wasaidie

waweze kuwafanya washiriki wote waufurahie zaidi mchezo. Viongozi pia ni sehemu ya mchezo na wanatakiwa wapewe heshima wanayostahili. Watazamaji wanaufanya mchezo uwe na msisimko. Wanahitaji kuuona mchezo ukichezwa kiungwana kwa kuzingatia kanuni, lakini pia wanatakiwa kuwa waungwana na kujiheshimu.

(5) Dumisha Maslahi ya Mpira wa Miguu

Mpira wa miguu ndiyo mchezo unaoongoza duniani. Lakini siku zote unahitaji msaada wa kila mmoja kuufanya uendelee kuwa mchezo wenye kupendwa zaidi. Fikiria maslahi ya mpira kabla ya maslahi yako mwenyewe. Fikiria ni vipi vitendo vyako vinaweza vikaupaka matope mchezo wa

mpira wa miguu. Zungumzia mambo mazuri ya mchezo wa mpira wa miguu. Shawishi watu wengine kuuangalia na kuucheza kiungwana. Wasaidie wengine kupata burudani ya kutosha katika mchezo wa mpira wa miguu kama unayoipata wewe. Kuwa balozi wa mchezo wa mpira.

(6) Waheshimu wanaolinda Heshimu ya Mpira wa Miguu

Jina zuri la mchezo wa mpira wa miguu limeendelea kudumu kwa sababu idadi kubwa ya watu wenye kuupenda mchezo huu ni wakweli na waungwana. Wakati mwingine mtu hufanya jambo kubwa ambalo linastahili tulitambue. Watu kama

hawa wanastahili kutuzwa na mambo mema waliyofanya yatangazwe. Hii itashawishi wengine kuiga mifano yao. Saidia kuendeleza mpira wa miguu kwa kuyatangaza mazuri yake.

(7) Kataa Rushwa, Dawa Haramu, Ubaguzi, Fujo, Kamari na Mengine ya hatari

Umaarufu mkubwa wa mchezo wa mpira wa miguu wakati mwingine huufanya uwe rahisi kuathiriwa na mambo mabaya ya nje. Jichunge na vishawishi vitakavyokufanya ushawishike kushiriki kwenye kudanganya au kutumia madawa yaliyokatazwa. Madawa yaliyokatazwa hayana nafasi katika soka, mchezo mwingine wowote na jamii kwa jumla. Sema hapana kwa madawa ya kulevya. Saidia kuupiga teke ubaguzi kwenye soka. Wachukulie

wachezaji wote na wengineo kuwa ni sawa bila kujali dini zao, kabila, jinsia au utaifa wao. Usivumilie hata kidogo kamari katika michezo unayoshiriki. Inapomoshia kiwango chako cha uchezaji na inasababisha hali ya mgongano wa maslahi. Thibitisha kuwa soka haihitaji fujo, hata kutoka kwa washabiki wako wenyewe. Soka ni mchezo na michezo huleta amani.

(8) Wasaidie wengine kupambana na Mashinikizo ya Rushwa

Wakati mwingine unaweza kusikia wachezaji wenzako au watu wengine unaowafahamu wanashawishiwa wadanganye kwa njia moja au nyingine au washiriki katika vitendo visivyokubalika katika mchezo wa soka. Wanahitaji

msaada wako. Usisite kusimama upande wao. Wape nguvu ya kukataa vishawishi. Wakumbushe wajibu wao kwa wenzao na kwa mchezo wenyewe. Tengeneza umoja wenye mshikamano, kama ngome ngumu kabisa kwenye mchezo wa soka.

(9) Wabainishe Wanaojaribu Kuuchafua Mchezo Wetu

Usione aibu kusimama dhidi ya yoyote yule ambayeuna hakika anashawishi wengine kudanganya au kushiriki katika vitendo vingine visivyokubalika. Ni vyema kuwafichua waovu wote ili waweze

kuondolewa kabla ya kuleta madhara. Ni uovu kushirikiana na watu waovu. Usiseme tu hapana, wafichue wanaotaka kuichafua soka kabla hawajafanikiwa kuwashawishi wengine.

(10) Tumia Soka Kujenga Dunia Bora Zaidi

Soka ina nguvu ya ajabu ambayo inaweza kutumika kuifanya dunia kuwa sehemu bora zaidi ya kuishi. Tumia nguvu hii kudumisha amani, usawa, afya na elimu

kwa wote. Ifanye soka iwe bora zaidi, ipeleke kwa jamii kujenga dunia bora zaidi.

Pamoja na Vipengele vya Kanuni za Uchezaji wa Kiungwana za FIFA, kadhalika Wachezaji wanawajibika kuzingatia na kudumisha Yafuatayo:

(a) Nidhamu:

Kudumisha tabia njema nje ya uwanja na wakati wote wa mchezo kwa kuucheza bila ya kuwaumiza au kuhatarisha usalama wa wachezaji wa timu pinzani.

(b) Mchezo wa kiungwana:

Kutodanganya kuumia au kufanyiwa rafu, kutotumia mbinu zisizo za kiungwana mchezoni au kujiingiza katika vitendo visivyokuwa vya kiuanamichezo kama vile kutukana kwa maneno, ishara au kujihusisha na vitendo vyovyote vya kibaguzi.

(c) Kutorejeshea:

Kutorejeshea (*retaliation*) iwapo mchezaji atafanyiwa rafu au kukashifiwa.

(d) Malalamiko:

Ni nahodha pekee ambaye anaruhusiwa kuzungumza na waamuzi. Iwapo patatokea malamiko yoyote wakati wa mchezo wachezaji wengine wote wanatakiwa wawe hatua zisizopungua kumi kutoka kwa mwamuzi.

(e) Kumheshimu Kocha:

Mchezaji wakati wote anatakiwa atii maagizo ya kocha wake. Mchezaji anatakiwa akubali kubadilishwa uwanjani na kuadhibiwa kutokana na vitendo vya utovu wa nidhamu au visivyokuwa vya kiuanamichezo.

(f) Kumheshimu Nahodha:

Mchezaji anatakiwa amheshimu na atii maagizo ya nahodha wake nje na ndani ya uwanja hususan katika masuala yahasuyo timu na tabia njema kwa jumla.

(g) Kuheshimu Wachezaji:

Mchezaji anatakiwa awaheshimu wachezaji wenzake na awatie hamasa nje na ndani ya uwanja. Mchezaji anatakiwa asimkashifu mchezaji mwenzake mwenye kufanya makosa.

(h) Kuheshimu Wapinzani:

Mchezaji anatakiwa awape wachezaji wa timu pinzani heshima yao, awe tayari kutoa msaada kwa mchezaji aliyeumia na kushikana mikono kabla na baada ya mchezo.

(i) Kuheshimu Waamuzi:

Mchezaji anatakiwa wakati wote kuheshimu maamuzi ya waamuzi na kutozozana nao au kutumia lugha ya matusi au kashfa dhidi yao.

(j) Kujiheshimu Mwenyewe:

Mchezaji anatakiwa ajiheshimu mwenyewe na ajitunze na asitumie madawa yaliyokatazwa

SURA YA KUMI NA MOJA

Udhibiti na Adhabu

Kanuni: 37 Udhibiti Kimashindano

- (1) Adhabu kuhusiana na wahusika binafsi katika Ligi Kuu zitahusiana na kutekelezwa pia katika Mashindano mengine ya TFF na muhusika atawajibika kutumikia adhabu husika katika mchezo au ushiriki wake mwingine kwenye Mashindano yote ya TFF na adhabu husika itahesabika kwa pamoja.
- (2) Adhabu za kuondolewa kwa mwamuzi au Afisa mwingine wa mchezo zitatumika kwa Mashindano yote ya TFF ispokuwa tu pale ambapo adhabu husika imetolewa maelekezo maalum na chombo husika.

Kanuni: 38 Udhibiti kwa Wachezaji

Wachezaji wa Ligi Kuu wanatakiwa kufuata Sheria za Mchezo, Kanuni na Taratibu zilizowekwa, aidha wanatakiwa kudumisha Nidhamu ndani na nje ya uwanja. Mienendo ya wachezaji itadhibitiwa na Kanuni hizi kwa kuchukua hatua stahiki za kinidhamu:

- (1) Mchezaji atakayetolewa nje kwa kadi nyekundu baada ya kadi mbili za njano (second yellow card) katika mchezo wa ligi hataruhusiwa kucheza mchezo mmoja unaofuata wa timu yake.
- (2) Mchezaji atakayetolewa nje kwa kadi nyekundu ya moja kwa moja (*straight red card*) atakosa michezo miwili inayofuata.
- (3) Mchezaji atakayetolewa nje kwa kadi nyekundu kwa kosa la kupiga/kupigana atasimama kushiriki michezo (3) mitatu inayofuata ya klabu yake na atalipa faini ya sh. 500,000 (laki tano).
- (4) Mchezaji atakayeonywa kwa kadi ya njano katika michezo mitatu hataruhusiwa kucheza mchezo mmoja unaofuata wa timu yake.
- (5) Mchezaji atakayepata kadi ya njano katika mchezo itakayotimiza idadi ya kadi tatu (3) za njano katika msimu zinazostahili adhabu na kisha kupata kadi nyekundu ya moja kwa moja (*straight red*) katika mchezo huohuo atafungiwa kucheza michezo mitatu (3) inayofuata ya timu yake.
- (6) Mchezaji atakayepata kadi ya njano katika mchezo itakayotimiza idadi ya kadi tatu (3) za njano katika msimu zinazostahili adhabu na kisha kupata kadi ya pili ya njano na hivyo kupewa kadi nyekundu (*second yellow*) katika mchezo huohuo atafungiwa kucheza michezo miwili (2) inayofuata ya timu yake.
- (7) Mchezaji yeyote atakayetakiwa kufanya vipimo vya dawa za kulevya au kuongeza nguvu, anawajibika kufanya hivyo, endapo atagundulika kutumia dawa za kulevya au kuongeza nguvu au atakataa kufanya vipimo hivyo atafungiwa kwa kipindi cha miezi kumi na mbili (12).
- (8) Mchezaji yeyote atakayebainika kugomea mchezo, kufanya vurugu na/au kusababisha kuvurugika kwa mchezo mpaka mchezo huo kuvunjika atafungiwa kucheza na kujihusisha na mpira wa miguu kwa kipindi kati ya miezi 6 (sita) mpaka miaka mitano (5) na faini ya sh. 500,000 (laki tano).

- (9) Mchezaji atakayefanya jambo lolote kati ya yafuatayo atafungiwa michezo isiyopungua mitatu (3) na faini isiyopungua sh. 500,000 (laki tano):
- (a) Kutojiunga na Timu ya Taifa kwa sababu yoyote isiyo ya msingi.
 - (b) Kupigana/kupiga kabla au mara tu baada ya mchezo kumalizika.
 - (c) Kumshambulia mwamuzi, kiongozi, mtazamaji au mtu yoyote kwa namna yoyote ile, iwe kwa matusi au kwa vitendo.
 - (d) Kufanya kitendo chochote cha aibu, kama vile kukojoa kiwanjani, kukataa kupeana mkono na mgeni rasmi, waamuzi na wachezaji wa timu pinzani, kutoa au kuonyesha ishara inayoashiria matusi.
 - (e) Kufanya vitendo vyenye kuonyesha imani za ushirikina na uchawi hadharani.
 - (f) Kufanya kitendo chochote kitakachobainika kuwa ni kinyume cha maadili ya mchezo wa mpira wa miguu.
- (10) Mchezaji atakayebainika kukutwa na makosa ya utovu wa nidhamu yanayojirudia au mara nyingi (sugu wa utovu wa nidhamu) atafungiwa kucheza kati ya michezo mitano (5) mpaka (10) na faini isiyopungua sh. 1,000,000 (milioni moja).
- (11) Mchezaji atakayeonyeshwa kadi nyekundu katika mchezo wa mwisho wa Ligi Kuu au atakayemaliza msimu wa Ligi kuu akiwa na adhabu ambayo haijaisha muda wake ataendelea kutumikia adhabu hiyo katika msimu unaofuata isipokuwa adhabu inayotokana na kadi za njano (*kanuni 37:4*).
- (12) Mchezaji atakayesababisha na kufanya vurugu za aina yoyote na mara baada ya mchezo kumalizika atafungiwa kati ya michezo mitatu (3) mpaka sita (6) na faini ya sh. 500,000 (laki tano).
- (13) Mchezaji atakayebainika kutoa taarifa za uongo kufanikisha kuthibitishwa kwa usajili wake na kushiriki kucheza Ligi Kuu atafungiwa kwa kipindi cha miaka miwili (2) na faini ya sh. 1,000,000 (milioni moja). Matokeo ya michezo aliyocheza yatabaki kama yalivyotokea uwanjani.
- (14) Mchezaji atakayebainika kushiriki kucheza mchezo wa Ligi Kuu hali akijua kuwa hajathibitishwa kiusajili atafungiwa kujihusisha na masuala ya mpira wa miguu kwa kipindi cha miezi kumi na mbili (12) na faini ya sh. 500,000 (laki tano). Timu iliyomchezesha itapoteza mchezo huo na timu pinzani itapewa ushindi.
- (15) Mchezaji atakayebainika kupanga matokeo ya mchezo kwa namna yoyote ile atafungiwa maisha kucheza mpira ndani na nje ya nchi.
- (16) Mchezaji yeyote atakayebadili jina lake halisi kwa madhumuni ya kudanganya ili asajiliwe kinyume cha masharti ya kanuni hizi atafungiwa kucheza mpira wa miguu ndani na nje ya nchi kwa kipindi kisichopungua miezi kumi na miwili (12) kuanzia tarehe ya kubainika.
- (17) Mchezaji atakayebainika kusaini mikataba na klabu zaidi ya moja kwa wakati mmoja na kuombewa usajili na klabu hizo katika kipindi cha msimu mmoja wa usajili atafungiwa kucheza mpira ndani na nje ya nchi kwa kipindi kati ya mwaka mmoja na miaka mitatu.
- (18) Mchezaji yeyote wa timu ya Ligi Kuu atakayekataa kuhojiwa na vyombo vya habari baada ya mchezo kumalizika baada ya kutakiwa kufanya hivyo na maofisa wa mchezo atatozwa faini ya sh. 200,000 (laki mbili) na/au kufungiwa kucheza michezo miwili (2).

- (19) Mchezaji wa Klabu ya Ligi Kuu anaweza kuadhibiwa kwa mujibu wa kanuni hizi kutokana na makosa ya utovu wa nidhamu au ukiukaji wa maadili yaliyotokana na mchezo wa kirafiki na mashindano mengine yanayotambuliwa aliyoshiriki na timu yake.
- (20) TFF/TPLB inaweza kuwatumia kwa pamoja wachezaji wasiopungua wanne katika shughuli ya kijamii kuhusiana na Ligi Kuu na Udhamini wa Ligi Kuu kupitia klabu yao. Wachezaji watakaokaidi/kushindwa bila sababu za msingi zinazokubalika kwa TFF/TPLB kila mmoja atafungiwa michezo isiyopungua mitatu na faini ya sh. 1,000,000 (milioni moja).
- (21) Mchezaji aliyetozwa faini na kuamriwa kulipa kutokana na makosa aliyofanya hataruhusiwa kucheza mchezo unaofuata wa klabu yake mpaka faini hiyo iwe imelipwa, klabu itapoteza mchezo kwa kumchezesha mchezaji ambaye hajalipa faini bila ya kujali kumalizika kwa adhabu nyingine iliyoambatana na faini hiyo.
- (22) Mchezaji yeyote atakayemaliza msimu wa ligi au atakayehamia klabu nyingine akiwa anatumika adhabu ataendelea kutumikia adhabu hiyo katika msimu unaofuata au katika klabu atakayokuwa amehamia.
- (23) Mchezaji yeyote atakayepatikana na hatia ya kufanya makosa makubwa ya kimaadili au kinidhamu, au ya kibaguzi au ya kidhalilishaji au yatakayotafsiriwa kuwa ni ukiukaji mkubwa wa taratibu za mchezo na ubinadamu atatozwa faini kati ya sh. 1,000,000 (milioni moja) mpaka sh. 3,000,000 (milioni tatu) au/na kusimamishwa kushiriki michezo mitatu mpaka kumi ya klabu yake yoyote atakayoitumikia katika Ligi Kuu na mashindano mengine rasmi ya TFF au kufungiwa kipindi cha kati ya mwaka mmoja na miwili.

Kanuni: 39 Udhibiti kwa Waamuzi

Mwamuzi na mwamuzi msaidizi yeyote aliyeteuliwa na kupangwa kucheza Ligi Kuu anawajibika kujiheshimu na kuzingatia nidhamu, maadili na sheria katika utekelezaji wa majukumu yake katika kiwango bora na kisichotia mashaka, aidha mwamuzi anawajibikakuwa na haiba na mwenendo bora wa kitabia katika ushirikiano wake na wadau wengine wa mpira wa miguu.

- (1) Mwamuzi yeyote atakayethibitika au kubainika kwa lolote miongoni mwa yafuatayo katika kanuni hii atapata adhabu ya kufungiwa kati ya miezi mitatu na miaka mitatu au/na kushushwa daraja la uamuzi au/na kuondolewa au kufutwa kabisa katika orodha ya waamuzi wanaotambuliwa na TFF na kunyang'anywa leseni ya uamuzi.
 - (a) Akishindwa kumudu mchezo kwa uzembe, makusudi, woga au kutozingatia sheria ipasavyo kiasi cha kuvuruga mchezo, kuhatarisha amani au kutia aibu fani ya uamuzi na/au kushusha hadhi ya mpira wa miguu.
 - (b) Akishindwa kufika kwenye kituo kwa wakati au kushindwa kufika kwenye mchezo au kuchelewa kwenye mchezo kiasi cha kusababisha mchezo kuanza ukiwa umechelewa au kutofanyika na au hata kusababisha mchezo kuahirishwa au kurekebishwa kwa ratiba ya waamuzi.
 - (c) Akifanya kitendo cha utovu wa nidhamu kama vile kutukana, kufanya fujo ya aina yoyote, kuanzisha ugomvi au kupigana kabla, wakati au baada ya kumaliza mchezo, kubainika kutumia kilevi cha aina yoyote wakati wa kikao cha maandalizi na wakati wa mchezo pamoja na kitendo kingine chochote kinyume na maadili ya uamuzi wa mpira wa miguu.
 - (d) Akibainika kuongeza muda wa mchezo isivyo halali na/au kumaliza mchezo kabla ya wakati kwa kukosa umakini au kwa makusudi.
 - (e) Akibainika kuandika taarifa yake ya mchezo husika kwa kushirikiana na Kamishna kuhusu maudhui ya taarifa, aidha kwa kusudio la kutoa taarifa ya uongo au kusudio lolote au mwamuzi kutoa taarifa itakayobainika kuwa siyo sahihi au ya udanganyifu kwa sababu yoyote ile.
 - (f) Akibainika kwa namna yoyote au kutoa visingizio visivyokuwa na msingi ili kukwepa mchezo aliopangiwa au atakayekuwa na uhusiano na timu yoyote aliyopangiwa kucheza na kushindwa kutoa taarifa za uhusiano huo kwa wakati.
 - (g) Atakayebainika kushindwa kuchukua hatua stahili kwa wachezaji na viongozi wa timu kwa vitendo vya utovu wa nidhamu au ukiukwaji wa taratibu kipindi kabla, wakati na baada tu ya mchezo kumalizika.
 - (h) Atakayebainika kutovaa vifaa vya mdhamini alivyopewa kwa madhumuni yaliyokusudiwa na au atakayefanya jambo lolote kumdhalilisha mdhamini wa Ligi Kuu au bidhaa au tangazo la mdhamini katika mchezo husika.
 - (i) Atakayebainika kushindwa kutafsiri sheria za mpira wa miguu ipasavyo katika mchezo alioucheza na kupelekea kuwa na upungufu mwingi wa kiuchezeshaji na hata kupelekea kupata alama ndogo au kubainika kwa hali hiyo ya uchezeshaji kwa njia nyingine yoyote inayoaminika.

- (2) Akibainika kuwa amedai hongo au amepokea/ametoa hongo au kuhusika na matendo yoyote yanayoashiria hongo ikiwa ni pamoja na kutoa taarifa ya mpango wa hongo inayotia mashaka au kushawishi kuteuliwa na/au kupangwa kwa njia yoyote atafungiwa maisha.
- (3) Mwamuzi atakayeondolewa kwenye orodha ya waamuzi wa Ligi Kuu au kufungiwa kwa kipindi kisichopungua miezi sita kwa kosa la kwanza hatajumuishwa kwenye orodha ya waamuzi TEULE wa Ligi Kuu kwa miezi sita inayofuatia.
- (4) Mwamuzi atakayeondolewa kwenye orodha ya waamuzi wa Ligi Kuu au kufungiwa kwa kipindi kisichopungua miezi sita kwa makosa ya kujirudia hatajumuishwa kwenye orodha ya waamuzi TEULE wa Ligi Kuu misimu miwili inayofuata.
- (5) Mwamuzi TEULE wa Ligi Kuu ataadhibiwa na kanuni hizi kutokana na makosa yanayotokana na mchezo wa kirafiki na mashindano mengine yanayotambuliwa aliyochesha yakihusisha timu ya/za Ligi Kuu au kwa kucheza mchezo wowote wa mpira wa miguu usiotambuliwa na TFF na FA(M) wake.
- (6) Mwamuzi yeyote atakayebainika kuwa na upungufu au kushindwa kukidhi mahitaji ya vigezo na taratibu za kiuamuzi kama zinavyoainishwa kwenye kanuni ya 35:3 (a,b,c,d,e,f,g,h,j) ya kanuni hizi ataadhibiwa kwa kupewa Onyo kali au Karipio au Kufungiwa kipindi kuanzia mwezi mmoja mpaka mwaka mmoja, kuondolewa kwenye ratiba ya Ligi Kuu au/na kushushwa Daraja la Uamuzi na au Kufutwa kwenye orodha ya waamuzi wanaotambuliwa na TFF na kunyanganywa leseni yake ya uamuzi.

Kanuni: 40 Udhibiti kwa Kamishna/Mtathimini Waamuzi

Kamishna/Mtathimini Waamuzi wa Ligi Kuu anawajibika kujiheshimu, kuwa makini na kushughulikia masuala yote ya mchezo ipasavyo na kuyatolea taarifa kwa kutumia fomu maalum kwa ukweli na umakini ili kusaidia Uendeshaji bora wa Ligi Kuu. Aidha Kamishna wa Ligi Kuu anaweza kuchukuliwa hatua stahili kwa makosa yoyote yaliyotokana na mchezo wa kirafiki aliosimamia uliohusisha timu ya/za ligi kuu. Kamishna/Mtathimini wa Waamuzi anaweza kuadhibiwa kwa Onyo au Karipio au Kufungiwa kati ya miezi mitatu mpaka miaka mitatu au kuondolewa kwenye ratiba ya Ligi Kuu au kuondolewa kwenye Orodha ya Makamishna wanaotambuliwa na TFF endapo atabainika au kuthibitika kufanya katika yafuatayo:

- (1) Akishindwa kutoa taarifa ya mchezo kwa usahihi na ukweli ikiwemo taarifa ya mchezaji bora wa mchezo husika, au akishindwa kuwasilisha taarifa ya mchezo aliosimamia ndani ya saa 48 (arobaini na nane) baada ya mchezo kumalizika, au akibainika kushirikiana na mwamuzi kuandika taarifa ya mchezo kwenye maudhui ya taarifa, au akishindwa kutaarifu matukio mengine yaliyotokea kuhusiana na mchezo husika, au akitumia uongo wowote kwenye taarifa yake.
- (2) Atakayebainika kucheleva au kushindwa kufika kwenye kikao cha maandalizi ya mchezo, au kushindwa kufika kwenye mchezo kiasi cha kusababisha ratiba ya Makamishna kubadilishwa au mchezo kucheza bila Kamishna bila kutoa taarifa inayokubalika kwa wakati, au atakayebainika kutumia kilevi cha aina yoyote wakati wa kikao cha maandalizi ya mchezo (pre match meeting) au wakati wa mchezo au kuendesha kikao cha Maandalizi ya mchezo akiruhusu ushiriki wa maofisa wa timu na wengineo wasiohusika.

- (3) Kamishna/Mtathimini Waamuzi atakayebainika kuwa anadai hongo au amepokea au ametoa hongo au kuhusika na matendo yoyote yanayoashiria hongo ikiwa ni pamoja na kutoa taarifa ya mpango wa hongo inayotia mashaka, au kushawishi kuteuliwa na/au kupangwa kwa njia yoyote atafungiwa maisha.
- (4) Kamishna atakayebainika kukataa kupokea Pingamizi la Mchezo au Malalamiko kwa sababu zisizokuwa za msingi.
- (5) Kamishna/Mtathimini Waamuzi atakayebainika kuwa alitoa visingizio visivyokuwa na msingi kukwepa mchezo aliopangwa.
- (6) Kamishna akishindwa kufanyia kazi pingamizi la mchezo lililowasilishwa kwake, kwa kutafuta ushahidi wa kusaidia maamuzi ya malalamiko husika.
- (7) Kamishna atakayeondolewa au kufungiwa kwa kipindi zaidi ya miezi sita hatajumuishwa kwenye orodha ya Makamishna wa Ligi Kuu msimu unafuata.
- (8) Kamishna atakayeshindwa kutoa taarifa sahihi za matukio ya vurugu ikiwemo mwamuzi kushambuliwa na kupigwa, kwa kuainisha ipasavyo wahusika.

Kanuni: 41 Udhibiti kwa Makocha

Kocha (*coach*) yeyote atakayefanya jambo lolote kati ya haya yafuatayo ataadhibiwa kwa mujibu wa Kanuni hii, Kocha yeyote anaweza pia kudhibitiwa na kanuni hii kwa makosa yanayotokana na mchezo wa kirafiki unaotambulika alioshiriki na timu yake.

- (1) Akimshambulia mwamuzi, mchezaji au kiongozi yeyote, kwa maneno au vitendo, kabla, wakati au baada ya mchezo, atatozwa faini isiyopungua sh. 500,000 (laki tano) na kufungiwa michezo isiyopungua mitatu (3), bila ya kujali adhabu yoyote iliyotolewa na mwamuzi kiwanjani.
- (2) Akitoa kauli au ishara inayoashiria au kushawishi shari kabla, wakati au baada ya mchezo atatozwa faini isiyopungua sh. 500,000 (laki tano) na kufungiwa michezo isiyopungua mitatu (3).
- (3) Akibainika kuwa anadai hongo au amepokea/ametoa hongo au kuhusika na matendo yoyote yanayoashiria hongo ikiwa ni pamoja na kutoa taarifa ya mpango wa hongo inayotia mashaka, kutoa taarifa ya mchezo isiy sahihi kwa makusudi atafungiwa maisha.
- (4) Akijishirikisha na vitendo vyovyote vile vinavyoashiria imani za uchawi au ushirikina atatozwa faini isiyozidi isiyopungua sh. 500,000 (laki tano) na kufungiwa michezo isiyopungua mitatu (3).
- (5) Akifanya kitendo chochote ambacho ni kinyume cha maadili ya taaluma ya ukocha wa mpira wa miguu kama vile kuhudhuria kikao cha maandalizi ya awali ya mchezo au kusimamia benchi la ufundi katika mchezo akiwa ameleva atafungiwa kipindi kisichopungua mwaka mmoja au/na faini ya sh. 500,000 (laki tano).
- (6) Akibainika kughushi saina ya mchezaji au kufanya tendo lolote kwa lengo la kukamilisha zoezi la usajili kwa udanganyifu atafutwa katika orodha ya waalimu, leseni yake itatwaliwa na hatua za kisheria zitachukuliwa dhidi yake.
- (7) Akibainika kusababisha timu kutofika uwanjani na kukosa mchezo, baada ya kuhudhuria kikao cha maandalizi, atatozwa faini ya sh. 1,000,000 (milioni moja) na kufungiwa kwa kipindi kisichopungua miezi kumi na mbili (12).

- (8) Akibainika kusababisha au kuhamasisha vurugu au kugomea mpaka kupelekea mchezo kuvunjika atafungiwa kwa kipindi kisichopungua miezi kumi na miwili na faini ya sh. 1,000,000 (milioni moja).
- (9) Akithibitika kutoa shutuma, kejeli au kushambulia mwamuzi wa mchezo, msimamizi, Bodi ya Ligi Kuu au TFF kwenye vyombo vya habari atafungiwa kushiriki mechi tatu mpaka sita na/au kutozwa faini ya sh. 1,000,000 (milioni moja).
- (10) Akithibitika kumchezesha mchezaji ambaye ni batili kiusajili au ambaye usajili wake haujathibitishwa na TFF atafungiwa kwa kipindi cha mwaka mmoja na faini ya sh. 500,000 (laki tano).
- (11) Kocha atakayetolewa na mwamuzi kwenye mchezo wa Ligi Kuu (*ordered off*) atafungiwa kuiongoza timu yake kwenye vyumba vya kuvalia na benchi la ufundi katika michezo isiyopungua miwili (2) inayofuatia ya timu yake na faini ya sh. 500,000 (laki tano).
- (12) Kocha atakayekataa kuhojiwa na vyombo vya habari kwenye mchezo wa Ligi Kuu baada ya kutakiwa kufanya hivyo na maofisa wa mchezo atafungiwa kuiongoza timu yake kwenye vyumba vya kuvalia na benchi la ufundi la timu yake katika michezo miwili (2) inayofuata na/au kutozwa faini ya sh. 500,000 (laki tano).
- (13) Kocha yeyote atakayebainika/kuthibitika kushiriki/kufanya kitendo chochote kingine cha uvunaji taratibu au ukiukaji mwingine wowote taratibu kwa mujibu wa kanuni hizi au taratibu nyingine za uendeshaji Ligi Kuu ambao haukuainishwa katika kanuni hii ataadhibiwa kwa kupewa Onyo kali au Karipio na/au Faini kati ya sh. 300,000 (laki tatu) mpaka sh. 3,000,000 (milioni tatu) na/au kufungiwa kwa kipindi kati ya miezi mitatu mpaka miezi ishirini na nne au michezo kati ya mitatu mpaka kumi.

Kanuni: 42 Udhibiti kwa Viongozi

Kiongozi yeyote atakayefanya jambo lolote kati ya haya yafuatayo, ataadhibiwa kwa mujibu wa Kanuni hii:

- (1) Akibainika kudai, kupokea/kutoa hongo au kuhusika na vitendo vinavyoashiria hongo ikiwa ni pamoja na kushawishi hongo kwa waamuzi au wachezaji wa timu yoyote kwa namna yoyote atafungiwa maisha.
- (2) Akimshambulia Mwamuzi, mchezaji au kiongozi mwingine yoyote, kwa maneno au vitendo, kabla, wakati au baada ya mchezo atafungiwa kwa kipindi kisichozidi miezi sita na faini ya sh. 300,000 (laki tatu).
- (3) Akifanya kitendo chochote kinachoashiria imani ya uchawi/ushirikina atafungiwakwa kipindi cha miezi sita na faini ya sh. 300,000 (laki tatu).
- (4) Akifanya kitendo chochote ambacho ni kinyume cha maadili ya taaluma ya uongozi wa mpira wa miguu kama vile kuhudhuria kikao cha maandalizi ya awali ya mchezo husika/au kusimamia shughuli za mchezo husika akiwa amelewa atafungiwa kwa kipindi kisichozidi miezi kumi na miwili (12).
- (5) Akishindwa kutoa taarifa zinazohitajika TFF kwa mujibu wa maagizo husika atafungiwa kwa kipindi kisichopungua miezi mitatu (3).
- (6) Akitoa taarifa isiyo sahihi kiasi cha kupotosha maamuzi ya TFF atafungiwa kwa kipindi kisichozidi miezi kumi na miwili (12).
- (7) Akitoa matamshi au ishara za matusi dhidi ya mashabiki, akitoa matamshi, ishara za matusi yenye nia ya kumdhalilisha kiongozi mbele ya jamii awe wa TFF, Klabu au Taifa atatozwa faini ya sh. 1,000,000 (milioni moja) na kufungiwa kwa kipindi kisichopungua miezi mitatu (3).

- (8) Kiongozi atakayebainika kushindwa/kukaidi kutii maamuzi au maagizo ya TFF/TPLB atafungiwa kwa kipindi kati ya miezi mitatu (3) na miaka mitatu (3) na kutozwa faini isiyopungua sh. 1,000,000 (milioni moja).
- (9) Ni marufuku kwa kiongozi wa Klabu kushutumu au kutoa matamshi yenye lengo la kumkashifu au kumdhalilisha kiongozi wa TFF/FA (M)/TPLB kwenye vyombo vya habari. Kiongozi atakayekiuka atafungiwa kwa kipindi kati ya miezi sita (6) mpaka kumi na miwili (12) na faini ya sh. 1,000,000 (milioni moja).
- (10) Kiongozi akibainika kuhudhuria kikao cha maandalizi ya mchezo kwa kujisingizia cheo kisicho kuwa chake atatozwa faini ya sh. 500,000 (laki tano) na/au kufungiwa kwa kipindi kisichopungua miezi mitatu (3).
- (11) Uongozi ukibainika kughushi saini ya mchezaji kwa lengo la kukamilisha zoezi la usajili kwa udanganyifu, kiongozi wa klabu husika atafungiwa kwa kipindi kisichopungua miaka mitano na hatua za kisheria zitachukuliwa dhidi yake/yao.
- (12) Kiongozi akibainika kutoa taarifa au nyaraka zisizo sahihi au za udanganyifu kwa TFF/TPLB kwa lengo la kufanikisha usajili wa mchezaji au jambo lolote lililo na masharti maalum atakabiliwa na adhabu ya faini ya sh. 1,000,000 (milioni moja) au kufungiwa miaka miwili (2).
- (13) Kiongozi atakayebainika kusababisha timu kutofika uwanjani na kukosa mchezo, baada ya kuhudhuria kikao cha maandalizi, atatozwa faini ya sh. 1,000,000 (milioni moja) na kufungiwa kipindi kisichopungua miezi kumi na mbili (12).
- (14) Akibainika kusababisha au kuhamasisha vurugu au kugomea mpaka kupelekea mchezo kuvunjika atafungiwa kwa kipindi kisichopungua miezi kumi na miwili na faini ya sh. 1,000,000 (milioni moja).
- (15) Akibainika kushiriki mpango wa kupanga matokeo ya mchezo atafungiwa maisha.
- (16) Akibainika kushawishi, kupotosha au kuzuia maamuzi/utekelezaji wa maamuzi ya TFF/TPLB, atatozwa faini ya sh. 5,000,000 (milioni tano) na/au kufungiwa kujihusisha na masuala ya mpira wa miguu kwa kipindi cha miaka saba.
- (17) Kiongozi yeyote atakayeweka saini ya uongo kwa madhumuni yoyote yale au atakayetoa taarifa zisizo sahihi na kupotosha vyombo vingine katika maamuzi yake kuhusiana na usajili na uhamisho atakabiliwa na adhabu ya kufungiwa kwa kipindi kisichopungua miezi sita.
- (18) Kiongozi atakayekataa au kukwepa bila sababu ya msingi kusaini fomu/mkataba ya/wa usajili kwa madhumuni ya uhamisho atakabiliwa na adhabu ya kufungiwa kipindi kisichopungua miezi sita.
- (19) Msimamizi wa kituo atakayeshindwa kutekeleza majukumu yake ipasavyo ikiwemo kushindwa kutuma fedha na taarifa za fedha za kituo chake kwa TFF/TPLB ataondolewa kwenye orodha ya wasimamizi wa kituo bila ya kujali hatua nyingine zinazoweza kuchukuliwa na TFF.

Kanuni: 43 Udhibiti kwa Kilabu

- (1) Klabu ina wajibu na jukumu la kuhakikisha kuwa wachezaji, viongozi, wanachama na wapenzi wake wanajiheshimu na hawajihusishi na vitendo vyovyote vya utovu wa nidhamu kama vile matusi, vitisho, vurugu, vitendo vinavyoashiria imani za kishirikina na vitendo vyovyote vingine visivyokuwa vya kimichezo kwenye viwanja vya michezo. Klabu ambayo mashabiki/wachezaji/viongozi wake watafanya vitendo hivyo itatozwa faini ya sh. 500,000 (laki tano).
- (2) Mshabiki atakayekamatwa akitoa matusi, vitisho, vurugu, kuashiria imani za uchawi/ushirikina na vyovyote vingine visivyokuwa vya kimichezo atachukuliwa hatua za kisheria na atakayepatikana na hatia atafungiwa kuingia uwanjani kwa kipindi kisichopungua miezi 3 na kisichozidi miezi 12.
- (3) Klabu pia zitawajibika kulipa gharama za matibabu na kulipa gharama za mali zilizoharibika kwa waathirika wa vurugu za washabiki wake zitakazofanyika kabla, wakati au baada ya mchezo.
- (4) Klabu itapoteza mchezo ambao utathibitika kuvunjika kutokana na vurugu za washabiki wake.
- (5) Klabu zinatakiwa zihakikishe viongozi wa klabu zao husika waliosimamishwa na TFF kujishughulisha na uongozi wa klabu wanatii adhabu zao na kuzitekeleza. TFF/TPLB itachukua hatua zaidi ikiwemo kuitoza faini au kuiondoa kushiriki katika Ligi iwapo klabu hiyo itaruhusu viongozi wake waliosimamishwa kujishughulisha na masuala ya uongozi ndani ya kipindi cha adhabu.
- (6) Klabu itakayoshindwa kupeleka timu uwanjani baada ya kuhudhuria kikao cha maandalizi ya mchezo kitatozwa faini ya sh. 5,000,000 (milioni tano) na kushushwa daraja, kiongozi aliyeshiriki kutopeleka timu uwanjani atafungiwa miaka mitano kutojishirikisha na masuala yote ya mpira wa miguu na faini ya sh. 5,000,000 (milioni tano).
- (7) Iwapo klabu imeshindwa kulipa faini iliyotozwa sambamba na kushushwa daraja, haitaruhusiwa kushiriki Ligi katika ngazi ilipo.
- (8) Timu yoyote itakayomchezesha mchezaji aliye chini ya adhabu ya kufungiwa/kusimamishwa au ambaye ametakiwa kulipa faini kwa maelekezo maalum na hajalipa kwa mujibu wa Kanuni hii itapoteza mchezo huo na timu pinzani itapewa ushindi.
- (9) Kila Klabu inalazimika kuheshimu Mikataba ya Udhamini inayowekwa na TFF, timu itakayoshindwa kutekeleza masharti ya mikataba ya wadhamini iliyoelekezwa ikiwemo kuvaa na kuheshimu matangazo ya udhamini itatozwa faini ya sh. 1,500,000 (milioni moja na laki tano) kwa kila mchezo itayokiuka na inaweza kuchukuliwa hatua zaidi zikiwemo kupoteza sifa ya kushiriki Ligi Kuu na kufungiwa endapo itaendelea kukaidi.
- (10) Timu ambayo wachezaji wake wataonyeshwa kadi zaidi ya tano katika mchezo mmoja itatozwa faini ya sh. 500,000 (laki tano).
- (11) Klabu itakayomchezesha mchezaji anayetumikia adhabu ya kuonyeshwa kadi tatu (3) za njano au kadi nyekundu kwa mujibu wa kanuni ya 38:1,2,3,4 itapoteza mchezo na timu pinzani itapewa ushindi wa pointi tatu (3) na magoli matatu (3), endapo klabu haina uhakika au inataka taarifa ya idadi ya kadi zake itaomba kwa maandishi toka TPLB.

- (12) Endapo mchezaji ameshiriki kucheza mchezo wa Ligi Kuu na baadae kugundulika usajili wake ulikuwa na kasoro baada ya kuthibitishwa na TFF kwa taarifa ambazo TFF haikuzijua kabla na hakuwa amewekewa pingamizi la usajili, timu husika itatozwa faini ya sh. 1,000,000 (milioni moja) kwa kila mchezo aliocheza, matokeo ya uwanjani yatabaki kama yalivyo.
- (13) Klabu inatakiwa kuhakikisha kuwa faini yoyote inayoihusu, kocha, kiongozi au mchezaji wa timu yake inalipwa kama ilivyohitajika na endapo haitalipwa kwa masharti yaliyowekwa ya kanuni hizi wahusika hawataruhusiwa kushiriki shughuli yoyote katika klabu na timu mpaka faini itakapolipwa.
- (14) Timu haitaruhusiwa kucheza mchezo wake unaofuata endapo imeshindwa/inakaidi kulipa faini iliyotozwa ikiwa imekwishaamriwa kulipa faini hiyo, na endapo timu itazuiliwa kucheza mchezo husika itakuwa imekosa kucheza mchezo mmoja wa ratiba ya Ligi na hivyo itaondolewa kwenye Ligi Kuu na kushushwa daraja.
- (15) Timu ya Ligi Kuu itakayocheza mchezo wa kirafiki ambao hautambuliwi na TFF/TPLB au FA(M) itatozwa faini ya sh. 3,000,000 (milioni tatu).
- (16) Timu itakayoshindwa bila sababu za msingi/itakayokaidi kushiriki mashindano baada ya kuteuliwa na TFF kutokana na nafasi yake kwenye Ligi Kuu itatozwa faini ya sh. 2,000,000 (milioni mbili).
- (17) Timu yoyote inaposhindwa, kukaidi au kuchelewa kulipa malipo (*sio faini*) inayoamriwa kulipa na TFF inaweza kukatwa malipo hayo na TFF kutoka kwenye chanzo chake chochote cha fedha kilicho kwenye mamlaka ya TFF/TPLB.
- (18) Klabu ambayo itashindwa au kukaidi kutii maagizo/maamuzi au utekelezaji wa maamuzi ya TFF/TPLB itatozwa faini ya sh. 5,000,000 (milioni tano) au/na kuondolewa kwenye Ligi Kuu na kushushwa daraja.
- (19) Timu yoyote itakayocheza mchezo wa Ligi Kuu bila kuwa na kocha mwenye ujuzi kwa kanuni ya 73(1,2,3) itatozwa faini ya sh. 500,000 (laki tano) kwa kila mchezo kwa michezo mpaka sita (6) ya Ligi Kuu, endapo bado hakijawa na kocha anayehitajika kitaondolewa kwenye Ligi Kuu na kushushwa daraja.
- (20) Timu itakayomchezesha mchezaji ambaye mkataba wake na klabu hiyo umekwisha au usajili wake haujathibitishwa na TFF kwa timu hiyo na msimu husika itapoteza mchezo na timu pinzani kupewa pointi tatu (3) na magoli matatu (3).
- (21) Timu yoyote itakayokiuka masharti ya msingi ya mkataba wa usajili wa mchezaji wa klabu nyingine, au masharti ya kanuni hizi kuhusu mchezaji wa klabu nyingine mwenye mkataba (kanuni 70(5)) au itakayokutwa na makosa mengi na makubwa ya udanganyifu kuhusiana na usajili na uhamisho wa wachezaji itakabiliwa na adhabu ya faini na/au zuio la usajili kwa kipindi kimoja mpaka vitatu vya usajili.
- (22) Timu iliyomchezesha mchezaji aliyethibitishwa usajili wake lakini aliyebainika kubadili jina kwa nia ya kudanganya au kubainika kutumika udanganyifu mwingine kufanikisha kukamilisha usajili wake au mchezaji aliyebainika usajili wake kuwa na kasoro baada ya kuthibitishwa italipa faini kati ya sh. 500,000 (laki tano) na sh. 3,000,000 (milioni tatu) kwa kila mchezo aliocheza lakini matokeo ya uwanjani hayatobadilishwa.

- (23) Timu itakayobainika kumchezesha mchezaji ambaye hajasajiliwa itapoteza mchezo wowote husika, italipa faini ya sh. 500,000 (laki tano) na mchezaji husika atafungiwa kwa kipindi kisichopungua miezi kumi na miwili bila ya kujali kulalamikiwa au la.
- (24) Klabu yoyote itakayowasilisha usajili wake ndani ya saa 48 (arobaini na nane) baada ya tarehe ya mwisho itakayotangazwa na TFF itatozwa faini ya sh. 500,000 (laki tano) kwa uchelewaji huo, endapo pia itashindwa kuwasilisha ndani ya saa hizo 48 (arobaini na nane) baada ya siku ya mwisho iliyotangazwa na TFF, usajili wake hautapokelewa na itapoteza sifa na kutafsiriwa kujiondoa yenyewe kwenye Ligi Kuu na itashushwa daraja.
- (25) TFF inaweza kufanya uchunguzi na maamuzi juu ya fujo/vitendo vya mashabiki wa klabu vilivyokithiri au vilivyo na madhara zaidi na/au visivyozingatia utu na haki za binadamu na/au vya kibaguzi siku au wakati kabla ya mchezo, wakati wa mchezo na baada ya mchezo. Adhabu za faini kati ya sh. 2,000,000 (milioni mbili) na sh. 5,000,000 (milioni tano), klabu kufungiwa kutumia uwanja wake wa nyumbani au adhabu nyingine stahili na aina ya tukio na wakati.
- (26) Timu hairuhusiwi kumtumia katika mchezo wake wowote mchezaji ambaye anatumika adhabu ya kusimamishwa/kufungiwa. Ukiukwaji wowote utapelekea timu kupoteza mchezo kwa manufaa ya athari inayostahili endapo timu ilikwishapoteza mchezo husika.
- (27) Klabu ambayo haikupeleka uwanjani timu ya U20/U17, mechi ya kwanza itapigwa faini ya sh. 2,000,000 (milioni mbili) na kupoteza mchezo, mechi ya pili itapigwa faini ya sh. 2,000,000 (milioni mbili) na kunyang'anywa pointi tatu katika Ligi ya Wakubwa (Ligi Kuu) na Ligi ya Vijana (U20/U17).

Kanuni: 44 Adhabu za Kilabu kwa Wachezaji

- (1) Klabu yoyote inaweza kutoa adhabu inayostahili na kwa mujibu wa utaratibu dhidi ya mchezaji wake yeyote itakayotumika ndani ya nchi tu. Klabu haina mamlaka ya kumfungia mchezaji wake nje ya nchi.
- (2) Adhabu zote zitakazotolewa na klabu ni lazima zithibitishwe na TFF kabla hazijaanza kutekelezwa. TFF inaweza kufuta, kupunguza au kuongeza adhabu ikiwa ni pamoja na kumfungia mchezaji husika nje ya nchi.
- (3) Klabu haitakuwa na mamlaka ya kumfungia mchezaji kwa kipindi kinachozidi msimu wa ligi husika au kwa mchezaji mwenye mkataba, zaidi ya kipindi cha mkataba wake na klabu hicho.
- (4) Kabla klabu yoyote haijatoa adhabu yoyote ni lazima mchezaji anayehusika apewe nafasi ya kujitetea.
- (5) Klabu yoyote itakayotoa adhabu kwa mchezaji wake na kutuma taarifa hiyo TFF ili adhabu hiyo ithibitishwe, italazimika kutuma vielelezo vyote vinavyohusika ikiwa ni pamoja na muhtasari wa kikao kilichotoa adhabu hiyo.
- (6) Endapo mchezaji hajaridhika kutokana na adhabu aliyopewa na klabu yake anaweza kukata rufaa kwa TFF kabla adhabu yake haijathibitishwa na TFF.

Kanuni: 45 Dawa Haramu

- (1) Hairuhusiwi kwa mchezaji yeyote kutumia dawa za kulevya au za kuongeza nguvu wakati wowote kuhusiana na/katika mchezo wa Ligi Kuu.
- (2) Mchezaji yoyote atakayetakiwa kufanya vipimo vya kubaini matumizi ya dawa za kulevya au kuongeza nguvu akiwa mchezoni anawajibika kufanya hivyo, endapo atagundulika kuwa anatumia dawa za kulevya au kuongeza nguvu au akikataa kufanya vipimo hivyo atafungiwa kwa kipindi cha miezi kumi na mbili (12).

SURA YA KUMI NA MBILI

Hadhi ya Mchezaji

Kanuni: 46 Wachezaji wa Ridhaa na Kulipwa

- (1) Wachezaji wanaoshiriki katika soka rasmi ni wachezaji wa ridhaa au wa kulipwa.
- (2) Mchezaji wa kulipwa ni yule mwenye mkataba wa maandishi na klabu na analipwa zaidi ya gharama halisi anazoingia kutokana na shughuli zake za soka. Wachezaji wengine wote tofauti na hivyo wanahesabiwa kuwa ni wa ridhaa.

Kanuni: 47 Kupata Upya Hadhi ya Ridhaa

- (1) Mchezaji aliyesajiliwa kama mchezaji wa kulipwa haweza kusajiliwa tena kama mchezaji wa ridhaa mpaka zipite angalau siku thelathini (30) baada ya mchezo wa mwisho aliocheza kama mchezaji wa kulipwa.
- (2) Hakuna fidia inayolipwa kwa kupata upya hadhi ya ridhaa. Iwapo mchezaji anasajiliwa upya kama wa kulipwa katika kipindi cha miezi thelathini (30) ya kurudishiwa hadhi ya ridhaa, klabu yake mpya italipa fidia ya mafunzo kwa mujibu wa ibara ya 20 ya kanuni za FIFA.

Kanuni: 48 Kuacha Shughuli

- (1) Wachezaji wa kulipwa wanaomaliza muda wao wa mkataba na wachezaji wa ridhaa wanaomaliza muda wao, watabaki kuwa wamesajiliwa TFF ambapo ndipo klabu yao waliyochezea mwisho kwa kipindi cha miezi 30 (thelathini).
- (2) Kipindi hiki kinaanza siku ambayo mchezaji atachezea klabu mara ya mwisho katika mchezo rasmi.

Kanuni: 49 Wachezaji Wasiosajiliwa

Iwapo mchezaji asiyesajiliwa na TFF anacheza mechi ya mashindano, mchezaji huyo atahesabika kucheza kinyume cha sheria. Bila kuathiri hatua yoyote inayotakiwa kurekebisha athari inayosababishwa na kucheza huko, adhabu na vikwazo vinaweza kuwekwa kwa mchezaji na/au klabu. Haki ya kutoa adhabu na kuweka vikwazo hivyo kimsingi iko mikononi mwa TFF.

Kanuni: 50 Kuachwa Huru

Kila klabu italazimika kuwasilisha TFF kwa maandishi, majina ya wachezaji inaowaacha huru au watakaositisha mikataba yao kuwa huru katika usajili wa msimu ujao wa Ligi Kuu unaoanza katika muda utakaotangazwa na TFF, na klabu italazimika kumpa taarifa ya maandishi mchezaji/wachezaji husika.

Kanuni: 51 Wachezaji Waliopandishwa

- (1) Klabu itaruhusiwa kusajili wachezaji wa timu yake ya vijana (U20) ambao walithibitishwa na TFF katika usajili wa klabu husika msimu uliopita.

- (2) Mchezaji yeyote wa timu ya vijana (U20) ambaye hokusajiliwa na kuthibitishwa na TFF katika msimu uliopita kwa klabu husika hataruhusiwa kusajiliwa katika timu ya kwanza ya klabu kama mchezaji aliyepandishwa au huru.

Kanuni: 52 | Wachezaji Huru

- (1) Mchezaji yeyote ambaye hokusajiliwa na klabu yoyote ya daraja lolote katika msimu uliopita atakuwa huru, hatahitaji uhamisho wala kulipiwa ada yoyote ya uhamisho.
- (2) Mchezaji yeyote ambaye klabu yake imemuacha huru kwa mujibu wa Kanuni ya 48 au imesitisha mkataba wake au mkataba wake umemalizika atakuwa huru, wala hatalipiwa ada yoyote ya usajili.
- (3) Mchezaji wa timu ya vijana ya klabu husika anapopandishwa timu ya kwanza ya klabu yake atakuwa huru hatahitaji uhamisho wala kulipiwa ada yoyote ya uhamisho.

Kanuni: 53 | Meneja wa Mchezaji

- (1) Mchezaji yeyote wa Ligi Kuu anaweza kutambulisha mwakilishi (meneja) wake ambaye anaweza kushughulikia jambo lolote linalomuhusu mchezaji husika aidha kwa pamoja au kwa uwakilishi. Mchezaji na Meneja watatakiwa kuwasilisha Mkataba wa makubaliano baina yao.
- (2) Meneja wa Mchezaji anawajibika kuwa na Mkataba wa Makubaliano baina yake na mchezaji uliothibitishwa na TFF unaoainisha wajibu na haki za kila upande ambapo Wakala wa Mchezaji ni lazima awe mwenye leseni ya Uwakala aliyefuzu kwa mujibu wa taratibu za TFF na FIFA na anayehodhi Leseni ya Uwakala iliyo hai.
- (3) Mchezaji atawajibika kumtambulisha Meneja wake kwa klabu yake wakati akiingia mkataba na klabu husika na nakala ya utambulisho huo na nyaraka ambatanishwa kuwasilishwa TFF. TFF itathibitisha na kumsajili meneja huyo.

SURA YA KUMI NA TATU**Uhamisho wa Mchezaji****Kanuni: 54 Wachezaji wa Kuhamishwa**

- (1) Mchezaji yeyote ambaye hajamaliza mkataba au mkataba wake haujasitishwa na klabu yake, au ambaye hajamaliza msimu atakaposajiliwa na klabu nyingine ni lazima ahamishwe kuanzia ngazi ya klabu.
- (2) Mchezaji aliyerudi Tanzania baada ya kumaliza mkataba wake nje ya nchi hatakuwa huru mpaka atakapokamilisha taratibu za uhamisho wa kimataifa.
- (3) Mchezaji kutoka Zanzibar lazima Uhamisho wake uthibitishwe na ZFA.
- (4) Mchezaji wa klabu inayoshiriki ligi daraja la chini aliyemaliza msimu uliopita anaposajiliwa na klabu ya Ligi Kuu atafanyiwa uhamisho kuanzia ngazi ya klabu, wilaya, mkoa na TFF.
- (5) Mchezaji wa timu za vijana (U20) anapohitajika kuhama anawajibika kufuata taratibu za uhamisho kwa mujibu wa kanuni hizi.

Kanuni: 55 Uhamisho

- (1) Mchezaji anaweza kuhama/kuhamishwa kutoka klabu moja hadi nyingine kwa madhumuni ya kusajiliwa baada ya ligi kumalizika na/au katika kipindi cha usajili wa katika kipindi cha usajili wa katikati ya msimu.
- (2) Klabu inayotaka kumsajili mchezaji aliyesajiliwa au aliye na mkataba uliobakisha muda zaidi ya miezi sita (6) na klabu nyingine, italazimika kuafikiana na klabu yake kuhusu uhamisho wake kabla ya kukubaliana na kumsajili mchezaji huyo. Klabu inawajibika kuheshimu masharti ya msingi ya mkataba wa mchezaji wa klabu nyingine.
- (3) Mchezaji aliyesajiliwa au aliye na mkataba na klabu anaposajiliwa kuhamishwa kwenda klabu nyingine katika kipindi cha usajili wa katikati ya msimu, atajiunga na klabu yake mpya kwa uzingativu wa makubaliano ya maandishi baina ya klabu zinazohusika na uhamisho huo na hataruhusiwa kuchezea klabu yake mpya kwa michezo ya Ligi Kuu mpaka usajili wake umepitishwa na TFF.
- (4) Endapo kiongozi wa klabu anayohama mchezaji amekataa au amekwepa kuidhinisha uhamisho wa mchezaji wa daraja la chini (asiye na mkataba) anayetaka kuihama klabu yake kuhamia Ligi Kuu baada ya msimu wa ligi kwisha, katibu wa FA(W) husika ataidhinisha uhamisho huo baada ya mchezaji aliyeomba kuhama kumthibitishia kwa maandishi kuwa anakusudia kuhamia klabu hiyo mpya lakini katibu wa klabu yake ya sasa anakwepa/hataki kuidhinisha uhamisho wake.
- (5) Nakala za barua ya uthibitisho wa mchezaji wa daraja la chini (asiye na mkataba) kwenda kwa Katibu wa FA(W) husika ni lazima zitumwe pia kwa Katibu wa FA(M) husika na kwa Katibu Mkuu wa TFF.
- (6) Pamoja na kupokea nakala ya barua ya uthibitisho kwa mujibu wa kanuni ya 54(5), TFF inaweza kumwita mchezaji huyo kwa mahojiano kuhusiana na uthibitisho alioutoa kabla ya kufikia maamuzi.

- (7) Uhamisho na usajili wa wachezaji watoto na vijana walio na umri chini ya miaka kumi na nane (18) utazingatia kanuni za FIFA kwa wachezaji wa umri huo.
- (8) Ada za uhamisho wa mchezaji aliyemaliza msimu na asiye na mkataba kutoka daraja lolote kwenda Ligi Kuu na mgawanyo wake kwa mamlaka zinazohusika zitakuwa kama inavyoonekana kwenye jedwali A la uhamisho.

Jedwali A la Uhamisho.

Klabu	TFF	FA (M)	FA (W)	Jumla
500,000/-	100,000/-	100,000/-	100,000/-	800,000/-

- (9) Ada hizi ni kima cha chini cha ada za uhamisho wa wachezaji. Kwa klabu yenye mkataba na mchezaji ina haki ya kudai malipo stahili zaidi kwa ajili ya uhamisho toka kwa klabu kinachomtaka mchezaji wake.
- (10) Ada za uhamisho kwa mamlaka zingine hata kwa wachezaji wenye mikataba zitabaki kama zilivyo.
- (11) Mchezaji aliye na mkataba au aliyesajiliwa na klabu yoyote na hajamaliza msimu anapotakiwa kuhamia, uhamisho wake ni lazima uidhinishwe na klabu yake kwanza kabla ya kupitishwa na FA(W), FA(M) na TFF.
- (12) Ada za uhamisho kuhamia klabu ya Ligi Kuu kutoka daraja la chini kwa mchezaji mwenye mkataba au aliyesajiliwa na hajamaliza msimu ni kama zinavyoonyeshwa kwenye jedwali B la Uhamisho.

Jedwali B la Uhamisho.

Klabu	TFF	FA (M)	FA (W)	Jumla
Maelewano	100,000/-	100,000/-	100,000/-	-

Kanuni: 56 Uhamisho Zanzibar

- (1) Mchezaji wa Ligi Kuu anapotakiwa kuhamia klabu ya Zanzibar atawajibika kupata ruhusa kutoka klabu yake ikiambatana na kuthibitishwa na FA(W) na FA(M) kabla ya kuidhinishwa na TFF.
- (2) Ada ya Uhamisho kwa klabu anachotoka mchezaji itatokana na maelewano baina ya klabu husika wakati ada za uhamisho kwa mamlaka nyingine ni kama zinavyoonyeshwa kwenye jedwali C la uhamisho.
- (3) Endapo mchezaji anayehamia Zanzibar atakuwa amemaliza mkataba kama mchezaji wa Ligi Kuu na hajasajiliwa na klabu nyingine, uhamisho wake utaidhinishwa na FA(W), FA(M) na TFF.
- (4) Mchezaji kutoka Zanzibar aliyemaliza/kusitisha mkataba wake ambaye anarudi Zanzibar atakuwa huru hatahitaji taratibu yoyote ya uhamisho, TFF inaweza kuitaarifu ZFA juu ya hali ya sasa ya mchezaji huyo baada ya kupata uthibitisho kutoka klabu yake.

Jedwali C la Uhamisho

Klabu	TFF	FA (M)	FA (W)	Jumla
Maelewano	100,000/-	100,000/-	100,000/-	-

Kanuni: 57 Uhamisho Nje

Uhamisho wa kimataifa unaombwa na kutolewa kwa chama cha mpira wa miguu cha kitaifa pekee kwa niaba ya klabu, na si kwa mchezaji au kiongozi wa klabu. Taratibu za mawasiliano ya maombi na utoaji wa hati ya uhamisho wa kimataifa yanafanyika kiofisi kupitia mawasiliano yanayoaminika kiofisi.

- (1) Mchezaji yeyote anaruhusiwa kuhamia klabu nyingine nje ya nchi baada ya kupata hati ya uhamisho ya kimataifa.
- (2) Kabla TFF haijatoa kibali, mchezaji analazimika kupata idhini ya klabu yake ya hapa nchini baada ya TFF kufanya mawasiliano na klabu hiyo.
- (3) Maombi ya kibali cha TFF na idhini yoyote itakayotolewa na klabu ni lazima vifanywe kwa maandishi.
- (4) Klabu inayotaka kumhamisha mchezaji na klabu inayohusika na mchezaji huyo watakubaliana kuhusu ada/gharama za uhamisho.
- (5) Endapo itatokea kutokubaliana kati ya pande mbili zinazohusika na uhamisho huo kutokana na sababu yoyote ile TFF itatoa uamuzi kwa kuzingatia sheria na kanuni za TFF, CAF na FIFA.
- (6) TFF itatambua kumalizika au kuvunjika kwa mkataba wa mchezaji na klabu yake ya nje baada ya kupata cheti cha uhamisho wa kimataifa kutoka kwa chama cha soka cha nchi alipokuwa akicheza.

Kanuni: 58 Wachezaji wa Kigeni

- (1) Klabu ya Ligi Kuu inaruhusiwa kusajili wachezaji kumi (10) wa kigeni kutoka sehemu yoyote duniani na inaweza kucheza wachezaji wake wote wa kigeni katika mchezo mmoja wa Ligi Kuu.
- (2) Wachezaji wa kigeni watathibitishwa usajili wao baada ya TFF kuhakiki usahihi wa taarifa zao na kukamilika kwa taratibu za uhamisho wa kimataifa.
- (3) Mchezaji wa kigeni wa ridhaa anayesajiliwa kwenye Ligi Kuu anaweza kuhamishwa kwa kufuata utaratibu wa uhamisho wa kimataifa kwa wachezaji wa ridhaa.
- (4) Wachezaji wa kigeni wanaoruhusiwa kusajiliwa ni wale wanaocheza katika timu za Taifa za nchi zao au Ligi Kuu ya nchi husika.
- (5) Mchezaji yeyote wa kigeni anayesajiliwa katika Ligi Kuu atalipiwa ada maalum ya sh. 2,000,000 (milioni mbili) kwa msimu ili usajili wake uweze kuthibitishwa na kuruhusiwa kucheza.

Kanuni: 59 Hati ya Uhamisho Kimataifa (ITC)

- (1) Maombi ya Hati ya Uhamisho wa Kimataifa (ITC) kwa wachezaji wa kigeni wa kulipwa yatawasilishwa kupitia mtandao wa kompyuta kwa kutumia program maalum ya Mfumo wa Ulinganisho wa taarifa za uhamisho wa mchezaji (transfer matching system- TMS) baada ya klabu zinazohusika na uhamisho wa mchezaji husika kukubaliana nje ya mtandao.
- (2) Maombi ya ITC kwa mchezaji wa ridhaa wa kigeni yatawasilishwa kwa barua TFF baada ya klabu zinazohusika na uhamisho wa mchezaji husika kukubaliana. Chama cha mpira wa miguu kinachotoa ITC kwa njia hii kitatuma uhamisho huo moja kwa moja kwa chama cha mpira wa miguu anapohamia mchezaji kufuatia maombi ya kufanya hivyo na kupeleka nakala FIFA.

- (3) Hati ya Uhamisho wa Kimataifa haihitajiki kwa mchezaji mwenye umri chini ya miaka kumi na mbili (12).

Kanuni: 60 Uhamisho kwa Mkopo

- (1) Mchezaji wa kulipwa anaweza kuhamishwa kwa mkopo kwa klabu nyingine kwa msingi wa makubaliano ya maandishi kati yake na klabu zinazohusika. Uhamisho huo wa mkopo utafuata sheria zilizile zinazotumika katika uhamisho wa wachezaji, yakiwemo masharti ya fidia ya mafunzo na utaratibu wa mshikamano.
- (2) Klabu itakayompokea mchezaji kwa uhamisho wa mkopo haina haki ya kumhamisha mchezaji huyo katika klabu nyingine bila idhini ya maandishi ya klabu iliyomwachia mchezaji kwa mkopo na ya mchezaji husika.
- (3) Mchezaji wa Ligi Kuu anaweza kuazimwa kwa mkopo kwa klabu za Ligi Kuu na Ligi Daraja la Kwanza tu, kipindi cha chini cha kusajili mchezaji anayehamishwa kwa mkopo kitakuwa muda kati ya kipindi kikubwa cha usajili na kipindi cha usajili wa katikati ya msimu.
- (4) Klabu isipokee/kutoa zaidi ya wachezaji watano kutoka timu moja. Inaweza kutoa/kupokea idadi yoyote ile ya wachezaji wa mkopo.
- (5) Klabu inayomchukua mchezaji kwa mkopo itawajibika kuheshimu makubaliano kati yao.

SURA YA KUMI NA NNE

Usajili

Kanuni: 61 Usajili

- (1) Mchezaji lazima asajiliwe na Chama cha Mpira wa Miguu ili kuchezea klabu kama mchezaji wa kulipwa au wa ridhaa kwa mujibu wa masharti ya Ibara ya 2 ya Kanuni za FIFA. Ni wachezaji waliosajiliwa tu ndio wanaostahili kushiriki katika soka rasmi. Kwa kujisajili, ina maana mchezaji anakubali kufuata sheria na kanuni za FIFA, mashirikisho na vyama vya mpira wa miguu.
- (2) Mchezaji atasajiliwa katika klabu moja tu kwa wakati mmoja lakini anaweza kusajiliwa katika klabu hadi tatu kwa kipindi kati ya tarehe 01 Julai hadi 30 Juni mwaka unaofuata ambapo mchezaji atastahili kuchezea mechi rasmi katika klabu mbili tu.
- (3) Klabu zinawajibika kutumia mikataba elekezi iliyotayarishwa na TFF kuhamisha, na kusajili wachezaji wake, mikataba mingine yote haitatambulika.
- (4) Usajili wa wachezaji ni suala la kiufundi kama ilivyo kanuni ya 71:4. Kocha Mkuu wa timu atawajibika kutambua wachezaji wanaotakiwa kusajiliwa wakati ambapo Uongozi wa Klabu utafanya kazi ya kukamilisha zoezi la usajili wa wachezaji na kuwasilisha mikataba na nyaraka nyingine TFF kwa wakati uliowekwa. Ni Katibu Mkuu wa Klabu tu atakayetambulika na TFF kwa mawasiliano yote kuhusu usajili.
- (5) Kocha Mkuu wa timu ndiye anawajibika kutangaza katika nyakati husika kuanzia wachezaji wanaoachwa, wachezaji wanaohamia na wanaohama pamoja na usajili kamili wa timu yake katika kipindi cha kukamilika kwa usajili wa timu yake.
- (6) Kutakuwa na Leseni maalum ya usajili wa mchezaji itakayotolewa na TFF ikiwa na taarifa zote muhimu za mchezaji husika. Mchezaji atatumia leseni hiyo kwa utambulisho wakati wa mchezo, mchezaji asiye na leseni au ambaye leseni yake imechafuka, kukunjwa au kufutwafutwa kiasi cha kuathiri uhalisia wake hataruhusiwa kucheza mchezo wa Ligi Kuu.
- (7) TFF itatoa maelekezo au mafundisho juu ya mfumo wa kieletroniki utakaotumika kwa ajili ya uhamisho na usajili wa wachezaji kabla ya msimu kuanza na wakati wowote itakapohitajika.
- (8) Mchezaji ana uhuru wa kujisajili na Klabu nyingine katika msimu mmoja iwapo kutakuwa na maelewano kati ya Klabu yake na kile kinachotaka kumsajili au atakuwa amemaliza mkataba na klabu yake.
- (9) Klabu na Mchezaji wanalazimika kuingia mkataba utakaothibitishwa na TFF pamoja na kutimiza masharti mengine ya usajili na ndipo TFF inaweza kumuidhinisha mchezaji husika kucheza Ligi Kuu.
- (10) Katika dirisha dogo lolote la usajili klabu inayoruhusiwa kusajili mchezaji ni ile ambayo haijatimiza idadi ya mwisho ya wachezaji 30 (thelathini) au ambayo imehamisha mchezaji kwenda klabu nyingine ya ndani au nje ya nchi. Au iliyositisha/kumalizika mkataba wa mchezaji.
- (11) Kila mchezaji wa Ligi Kuu atatakiwa kuwa na namba yake ya kudumu ya jezi ya kuchezea iliyosajiliwa na klabu yake wakati wa maombi ya usajili wa wachezaji. Mchezaji atatakiwa kutumia namba hiyo tu wakati wote katika Ligi Kuu na mashindano mengine rasmi yanayotambuliwa na TFF.

- (12) Ukiukaji wowote wa masharti ya usajili ambao haujaanishwa ipasavyo kwenye kanuni hizi bado utastahili vikwazo vinavyofaa au kutozwa kwa faini kati ya sh. 300,000 (laki tatu) sh. 3,000,000 (milioni tatu).
- (13) Kamati ya Sheria na Hadhi za wachezaji ndio chombo kilicho na mamlaka ya kushughulikia masuala ya usajili, kuthibitisha au kutengua usajili wa mchezaji.
- (14) TFF inaweza kutoa leseni ya dharura ya mchezaji kabla ya uthibitisho wa usajili wa wachezaji kuwezesha klabu inayowakilisha nchi katika mashindano mengine ya kimataifa kukidhi mahitaji ya usajili wa wachezaji katika mashindano maalum ya kimataifa yaliyo na masharti hayo endapo kuna ulazima wa kufanya hivyo. Leseni hiyo itatolewa kwa kuzingatia uthibitisho wa maelewano ya klabu zinazohusika na uhamisho wa mchezaji husika.
- (15) TFF inaweza kuidhinisha/kuthibitisha usajili wa mchezaji wa kigeni wa ridhaa anayekidhi vigezo vya kusajiliwa kucheza Ligi Kuu kwa kutumia utaratibu wa uhamisho wa kimataifa kwa wachezaji wa ridhaa. Uthibitisho huo hauna dhamana yoyote kwa mchezaji husika kwa taratibu nyingine za usajili za mashindano ya ngazi ya klabu ya CAF.
- (16) TFF inaweza kutoa waraka maalum kuhusiana na usajili wa watoto na vijana utakaosomeka pamoja na kanuni hizi utakaozingatia kanuni za FIFA kwa usajili na matunzo ya wachezaji walio chini ya miaka 18 (kumi na nane).

Kanuni: 62 Vipindi vya Usajili

- (1) Wachezaji wanaweza kusajiliwa katika moja ya vipindi vya usajili vya msimu vilivyopangwa na TFF. Kipindi cha kwanza cha usajili kitakuwa wakati wa kuanza msimu, kunaweza kuwa na kipindi cha pili siku chache baada ya Ligi kuanza na kipindi cha tatu kitakuwa katikati ya msimu. TFF itatangaza kuanza na kwisha kwa vipindi vya usajili.
- (2) Mchezaji wa kulipwa ambaye mkataba wake umekwisha kabla ya kipindi cha usajili anaweza kusajiliwa nje ya kipindi cha usajili, TFF itahitaji kujiridhisha juu ya kuaminika kwa hali nzima ya kumalizika huko kwa mkataba na maombi mapya ya usajili yanayokusudiwa, hali hii haitamhusu mchezaji ambaye mkataba wake umesitishwa au umevunjwa.
- (3) Mchezaji wa kulipwa wa Ligi Kuu anaweza kusajiliwa tu katika hali ya upekee iwapo maombi ya usajili ya klabu yake yatawasilishwa kwa TFF wakati wa kipindi cha usajili kilichotangazwa na TFF.

Kanuni: 63 Pasi ya Mchezaji

Klabu inawajibika kuwa na historia ya uchezaji ya mchezaji tangu alipoandikishwa kwa mara ya kwanza kwa kila mchezaji inayemsajili ambayo itaiwasilisha kwa TFF katika kipindi cha maombi ya usajili wa mchezaji. TFF itaitumia au kutoa historia hiyo yatakapokuwepo mahitaji ya kufanya hivyo kwa mamlaka husika.

Kanuni: 64 Majina na Idadi

- (1) Katika Mkataba, fomu, nyaraka na taarifa yoyote kuhusiana na usajili na uhamisho inalazimika kujazwa majina matatu (3) ya mchezaji.

- (2) Klabu ya Ligi Kuu inaruhusiwa kusajili kwa kikosi chake cha kwanza na kwa timu zake za vijana (U20/U17) wachezaji wasiozidi 30 (thelathini) na wasiopungua 18 (kumi na nane) kwa kila timu.
- (3) Klabu ambayo itawasilisha maombi yake ya usajili wa wachezaji wake ikiwa na pungufu ya wachezaji 18 (kumi na nane) kwa yoyote kati ya timu zake (timu ya kwanza na vijana) au itakayopata uthibitisho wa wachezaji pungufu ya wachezaji 18 (kumi na nane) kwa yoyote kati ya timu zake (timu ya kwanza na za vijana) itakuwa imepoteza sifa za kuwa klabu ya Ligi Kuu.

Kanuni: 65 Maombi ya Usajili

- (1) Maombi ya usajili wa mchezaji wa Ligi Kuu yanayowasilishwa katika kipindi chochote cha usajili ni lazima yajumuishe yafuatayo:
 - (a) Fomu ya orodha ya wachezaji wote (fomu mama).
 - (b) Fomu maalum iliyokamilika ya maombi ya usajili wa mchezaji.
 - (c) Nakala tatu za mkataba wa mchezaji.
 - (d) Cheti cha utimamu wa afya.
 - (e) Hati ya uthibitisho wa Bima kwa wachezaji na viongozi.
 - (f) Cheti cha kuzaliwa kwa kila mchezaji.
 - (g) Picha moja ukubwa wa picha ya pasipoti (passport size).
 - (h) Hati ya uhamisho iliyo kamili (kwa wachezaji wa kuhamishwa).
 - (i) Uthibitisho wa usajili uliopita (kwa mchezaji anayepandishwa).
 - (j) Historia ya mchezaji ya uchezaji wa mpira wa miguu baada ya kutimiza miaka 12 (kumi na mbili)- (players' passport).
- (2) Kwa mchezaji anayeendelea na mkataba na klabu yake maombi ya usajili wake yatawasilishwa yakijumuisha fomu ya usajili, cheti cha utimamu wa afya na hati ya uthibitisho wa bima tu. (*klabu inaweza kuambatanisha nyaraka nyingine za awali*).
- (3) Maombi ya usajili wa wachezaji wa timu ya kwanza ni lazima yawasilishwe kwa pamoja na maombi ya usajili kwa wachezaji wa timu ya vijana (U20).
- (4) Maombi ya usajili kwa wachezaji wa timu ya vijana lazima yazingatie masharti ya maombi ya usajili wa wachezaji yaliyoainishwa kwenye kanuni 65(1a-j).
- (5) Pamoja na Mazingatio ya Kanuni 65(1a-j), Maombi ya Usajili kwa mchezaji wa timu za Vijana kwa Kilabu za Ligi Kuu lazima yaambatanishwe na Nyaraka zifuatazo za Mchezaji:
 - (a) Cheti Halisi cha Kuzaliwa
 - (b) Fomu ya TSM 9 au Cheti cha Kumaliza Elimu ya Msingi
 - (c) Tamko la Mzazi/Mlezi kuthibitisha Umri wa mchezaji
- (6) Maombi ya usajili wa wachezaji wa Ligi Kuu yanaweza kufanywa kwa mfumo wa kielektroniki kwa kutumia mtandao katika kompyuta na mwombaji atawajibika kufuata taratibu na mahitaji yote ya mfumo huo kama yatakavyoelekezwa na TFF. Pamoja na uwasilishaji wa Maombi ya Usajili kwa njia hii, TFF inaweza kuhitaji nyaraka zote muhimu zilizotumika na zilizoambatanishwa kwa hatua zake zaidi.

Kanuni: 66 Pingamizi la Usajili

- (1) Klabu yoyote, FA(W), FA(M) na mamlaka nyingine wanaweza kuweka pingamizi kupinga usajili wa mchezaji yeyote kwenye kipindi cha Pingamizi kitachowekwa na kutangazwa na TFF.
- (2) Pingamizi ni lazima liwekwe katika kipindi maalum cha Pingamizi na lazima liwe kwa maandishi kwa TFF, mwekaji akiainisha sababu pamoja na kuambatanisha vielelezo husika.
- (3) Klabu itapewa taarifa juu ya pingamizi ililowekewa na itatakiwa kujibu au kumaliza dosari zilizosababisha pingamizi kwa wakati kabla Kamati husika haijathibitisha usajili wa wachezaji.
- (4) Mchezaji ambaye dosari zake za usajili zilizobainishwa hazitakuwa zimemalizwa na klabu yake katika muda uliowekwa/uliotolewa usajili wake hautathibitishwa.

Kanuni: 67 Katazo

Haitaruhusiwa kwa mchezaji yeyote kutia saini mikataba ya klabu zaidi ya moja kwa wakati mmoja. Mchezaji atakayesaini mikataba ya klabu mbili tofauti kwa wakati mmoja atafungiwa kucheza mpira wa miguu kwa mashindano yoyote rasmi kwa kipindi cha mwaka mmoja.

Kanuni: 68 Uthibitisho wa Usajili

- (1) Kamati ya Sheria na Hadhi za Wachezaji ya TFF ndiyo chombo chenye mamlaka ya kushughulikia masuala ya usajili wa wachezaji, kitathibitisha usajili kwa wachezaji wote wa timu za kwanza (wakubwa) na timu za vijana (U20/U17) wa klabu za Ligi Kuu.
- (2) TFF itathibitisha usajili wa timu zote tatu (3), timu ya kwanza (wakubwa) na vijana (U20/U17) kwa wakati mmoja, klabu zinatakiwa kukamilisha na kuwasilisha usajili wa timu zake zote tatu kwa pamoja.
- (3) Mchezaji yeyote hataruhusiwa kuchezea klabu yoyote katika michezo ya Ligi Kuu mpaka tu usajili wake umethibitishwa na TFF.
- (4) TFF itatoa kati ya siku 7 (saba) na 14 (kumi na nne) kupokea pingamizi la usajili wa wachezaji kimaandishi juu ya usajili wa wachezaji tangu kutangazwa majina ya wachezaji wanaoombewa kusajiliwa na klabu husika.
- (5) TFF itatoa muda maalum kabla ya kufanya uthibitisho wa usajili wa wachezaji kwa klabu kumaliza dosari za usajili zilizogunduliwa au zinazotokana na pingamizi la usajili nakubainishwa, mchezaji ambaye dosari juu ya usajili wake hazitamalizwa katika muda huo usajili wake hautathibitishwa.
- (6) TFF haitotoa manufaa kwa mlalamikaji kwa malalamiko yoyote kuhusu usajili kwa mchezaji ambaye usajili wake umethibitishwa na TFF akiwa hakuwekewa pingamizi la usajili.
- (7) Endapo kumefanyika udanganyifu wowote kufanikisha usajili wa mchezaji yeyote wahusika wataadhibiwa kwa mujibu wa kanuni hizi.
- (8) Mchezaji ambaye usajili wake utakuwa umepita kwenye mfumo wa mtandao wa Transfer Matching System (TMS) atapewa leseni na kuitumikia moja kwa moja timu yake mpya.

Kanuni: 69 Kutengua Usajili

Usajili wa mchezaji yeyote wa Ligi Kuu uliothibitishwa unaweza kutenguliwa na TFF endapo itathibitika kuwa usajili huo umekiuka masharti ya kanuni hizi kwa taarifa zilizothibitika ambazo hazikujulikana kabla ya kuthibitishwa usajili wa mchezaji husika, bila ya kujali kuwa aliwekewa pingamizi la usajili au la.

Kanuni: 70 Mikataba

- (1) Klabu ya Ligi Kuu ni lazima iwe na mkataba na mchezaji wake kwa timu ya kwanza (senior) na timu za vijana (U20/U17) ili aweze kuidhinishwa kucheza katika michezo ya Ligi Kuu na mashindano yoyote mengine rasmi yanayotambuliwa na TFF, mkataba huo utawasilishwa TFF wakati wa maombi ya usajili wa mchezaji husika.
- (2) Iwapo wakala anahusika katika makubaliano ya mkataba, naye atatajwa katika mkataba.
- (3) Muda wa chini wa mkataba utakuwa kati ya dirisha moja hadi lingine la usajili, wakati muda wa juu wa mkataba utakuwa miaka mitano. Mikataba ya muda mwingine wowote zaidi ya miaka mitano itakubaliwa tu kama inakubalika kutokana na sheria za nchi.
- (4) Wachezaji chini ya umri wa miaka 18 (kumi na nane) hawaruhusiwi kuingia mikataba ya mchezaji wa kulipwa kwa kipindi kinachozidi miaka mitatu (3).
- (5) Mchezaji wa kulipwa atakuwa huru kama mkataba na klabu yake umekwisha. Mchezaji wa kulipwa mwenye mkataba atakuwa huru kuingia mkataba na klabu nyingine iwapo mkataba wake na klabu yake ya sasa utakwisha ndani ya miezi sita. Klabu inayotaka kuingia naye mkataba haina budi kuirifu klabu yake ya sasa kwa maandishi kabla ya kufanya makubaliano yoyote na mchezaji huyo. Uvunjaji wowote wa sharti hili utastahili vikwazo vinavyofaa.
- (6) Uhalali wa mkataba wa mchezaji hautahesabiwa mpaka kuwe na matokeo mazuri ya upimaji afya na kutolewa kwa kibali cha kufanya kazi (kwa wachezaji wa kigeni).
- (7) Iwapo mchezaji wa kulipwa ataingia mkataba zaidi ya mmoja unaohusu kipindi kimoja, masharti yaliyowekwa katika sura ya IV ya kanuni za FIFA yatatumika.
- (8) Mikataba yote ya wachezaji wa Ligi Kuu lazima isajiliwe na kuthibitishwa na TFF. Mkataba wa mchezaji ambao haujasajiliwa na kuthibitishwa na TFF hautatambuliwa.
- (9) Mchezaji aliye na mkataba wa zaidi ya miezi sita hatoruhusiwa kujisajili na klabu nyingine kabla ya klabu yake mpya kuafikiana na klabu yake ya zamani.
- (10) TFF itakuwa na ridhaa ya kuzingatia marekebisho au nyongeza yoyote katika mikataba ambayo haikuwasilishwa ipasavyo awali.
- (11) Usitishwaji wowote wa mkataba upande wowote ni lazima ufanywe kwa maandishi.
- (12) Mikataba au mfumo wowote wa utunzaji wachezaji watoto (*walio na umri mpaka miaka kumi na sita*) kwa klabu za Ligi Kuu ni lazima uandikishwe TFF kwa kufuata kanuni za FIFA.

- (13) Mkataba wa usajili wa mchezaji na klabu utahesabika kuvunjika au kusitishwa mpaka tu taratibu za msingi za uvunjwaji au usitishaji zimefuatwa na kukamilishwa na chombo husika bila ya kujali upungufu wowote katika utekelezaji wa mkataba huo kwa upande wowote miongoni mwa pande husika za mkataba. Chombo husika kitatatua hitilafu au upungufu wowote wa utekelezaji wa mkataba bila kuathiri/kuingilia nafasi/hali ya sasa ya mkataba husika.
- (14) Endapo kutatokea mvutano/kutokuelewana miongoni mwa pande husika za mkataba wa usajili wa mchezaji, Kamati ya Sheria na Hadhi za Wachezaji ya TFF ndio chombo cha usuluhishi na utatuzi wa mgogoro wowote wa kimkataba na uamuzi wake utakuwa wa mwisho. Upande wowote husika katika shauri unaweza kuomba marejeo (review) ya usikilizwaji wa shauri lao endapo haujaridhika na maamuzi ya awali, ada ya maombi ya marejeo itakuwa sh. 500,000 (laki tano).
- (15) SPUTANZA, TASMA na TAFCA vinaweza kuwawakilisha wanachama wao katika utatuzi wa mgogoro wa kimkataba kwa ridhaa/maombi ya mwanachama husika.
- (16) Kila upande unaohusika na mkataba wowote wa usajili na uhamisho wa mchezaji unawajibika kutekeleza bila kukosa wajibu wake kimkataba na kuheshimu masharti yote ya mkataba husika. Kila upande unaohusika na Mkataba utawajibika kuwa na nakala halisi (original) ya mkataba miongoni mwa nakala zilizosajiliwa na TFF.

Kanuni: 71 Vijana na Watoto

- (1) Kila klabu inatakiwa kusajili na kudumisha timu za vijana chini ya miaka ishirini (U20) na miaka kumi na saba (U17) na kuzichezesha katika michezo ya utangulizi ya Ligi Kuu wakati timu ya kwanza ikicheza nyumbani na kushiriki katika mashindano ya vijana yanayoandaliwa na TFF ikiwa ni sharti la kushiriki Ligi Kuu na kwa manufaa ya klabu na kwa maendeleo ya mchezo wa mpira wa miguu kwa jumla.
- (2) Endapo klabu itashindwa kutimiza sharti la kanuni ya 71:1 itakuwa imekosa sifa ya kuwa klabu ya Ligi Kuu na itaondolewa kwenye Ligi Kuu na kushushwa daraja. Iwapo kutakuwa na mchezo wa Ligi ya U20, klabu haitalazimika kucheza mechi ya utangulizi.
- (a) Faini ya sh. 500,000 (laki tano) itatozwa kwa klabu husika endapo itashindwa kucheza mchezo wa utangulizi wakati timu yake ya kwanza inapocheza nyumbani kwenye mchezo wa ratiba ya Ligi Kuu.
- (b) Klabu husika itateremshwa daraja endapo itashindwa kucheza michezo minne (4) ya utangulizi wakati timu yake ya kwanza ilipocheza nyumbani kwa mchezo wa ratiba ya Ligi Kuu.
- (3) Klabu itaruhusiwa kusajili wachezaji wa timu ya vijana (U20) wasiopungua 18 (kumi na nane) na wasiozidi 30 (thelathini) wenye umri usiozidi miaka 20 (ishirini).
- (4) Klabu za Ligi Kuu zinaweza kusajili mchezaji wa kigeni kwa timu yake ya vijana (U20) atakayehesabika kuwa sehemu ya wachezaji wa kigeni wanaoombewa usajili na klabu husika kwa uzingativu wa masharti ya kanuni ya 56 ya kanuni hizi.
- (5) Klabu zinatakiwa ziwe zimekamilisha usajili wa timu za vijana (U20 na U17) katika kipindi cha usajili sambamba na timu ya kwanza ya klabu husika.

- (6) Wachezaji mpaka watano (5) tu kutoka orodha ya wachezaji waliosajiliwa wa timu ya vijana (U20) ndio watakoruhusiwa kuchezea timu ya kwanza ya klabu yao katika mchezo mmoja wa Ligi Kuu.
- (7) Usajili na Uhamisho kwa wachezaji wa timu za vijana (U20 na U17) za Ligi Kuu utazingatia kanuni za usajili na uhamisho za kanuni za Ligi Kuu.
- (8) Waraka maalum unaweza kutolewa kila mwanzo wa msimu na wakati mwingine kuhusiana na usajili wa wachezaji wa timu za vijana (U20) ambao utasomeka pamoja na kanuni hizi.
- (9) Mchezaji wa timu ya vijana (U20) anapopandishwa timu ya kwanza ya klabu yake kwa madhumuni ya kusajiliwa katika kipindi cha usajili atakuwa huru, hatahitaji uhamisho.
- (10) Timu za vijana za Ligi Kuu zinaweza kushiriki ligi daraja la chini kuanzia ngazi za mikoa ya klabu zao na zinaweza kupanda daraja mpaka daraja la kwanza (FDL) endapo timu yake ya kwanza bado ipo Ligi Kuu.
- (11) Timu za vijana za Ligi Kuu zinazoshiriki ligi ya daraja la chini hazitaruhusiwa kuwa katika daraja moja la ligi na timu yao ya kwanza, endapo itatokea mojawapo kupanda daraja na nyingine kushuka daraja kadiri misimu itakavyokuwa inaendelea. Endapo hali hiyo itatokeatimu ya vijana italazimika kushushwa daraja la chini yake.
- (12) Mchezaji wa timu ya vijana (U20) anayeshiriki ligi daraja la chini anaweza kuichezea timu ya kwanza ya klabu yake kwenye michezo ya Ligi Kuu na ile ya daraja la chini kadiri atakavyopangiwa na klabu yake.
- (13) Mchezaji wa timu ya kwanza ya klabu ya Ligi Kuu hataruhusiwa kwa namna yoyote kucheza kwenye timu ya vijana ya klabu yake inayoshiriki ligi daraja la chini.
- (14) Timu ya vijana ya klabu ya Ligi Kuu inayoshiriki ligi ya daraja la chini haitalazimika kucheza mchezo wa utangulizi wa timu yake ya kwanza kwa mujibu wa ratiba ya ligi kuu kwa michezo ya nyumbani endapo kutatokea mgongano wowote wa ratiba.
- (15) Timu za Ligi Kuu zinawajibika kuwa na timu za vijana na watoto katika umri tofauti na mipango ya uendelezaji na mafunzo stahili kwa wachezaji wa timu hizo, usajili na mikataba ya wachezaji hao lazima kutambuliwa na TFF.
- (16) Wachezaji saba (7) wa timu ya vijana (U17) wanaruhusiwa kuchezea timu ya vijana (U20) ya klabu yao kwenye mashindano na michezo yoyote inayohusiana na timu za vijana (U20) za Ligi Kuu. Ruhusa hii ni kwa wachezaji wa timu ya vijana U17 waliosajiliwa TFF na klabu husika katika kipindi cha usajili kwa msimu husika.
- (17) Mashindano kwa Timu za Vijana za Ligi Kuu kwa mazingatio ya Vipengele vya Kanuni hizi kuhusiana na timu za Vijana za Kilabu za Ligi Kuu Yataendeshwa kwa Matumizi ya Kanuni ndogo kwa Mashindano hayo ambazo zitasomeka pamoja na Kanuni hizi. Masuala yote kuhusiana na Uchezaji wa Mashindano ya Vijana yataelezwa katika Kanuni hizo ambapo pia masuala ya jumla yanayohusu Kilabu yataamuliwa na kuhusiana moja kwa moja na Kanuni hizi za Ligi Kuu

SURA YA KUMI NA TANO

Dawati la Ufundi

Kanuni: 72 Viongozi wa Ufundi

TFF/TPLB inaweza kufanya uchunguzi na ufuatiliaji kuhakiki utekelezaji na uzingativu wa kikanuni uliokusudiwa kuhusiana na viongozi wa dawati la ufundi kwa mujibu wa kanuni hizi na ikibidi kutoa adhabu za faini na nyinginezo katika kuhakikisha kuwa kila klabu inakuwa na wataalamu wenye sifa zinazohitajika katika kiwango cha Ligi Kuu na wanaotekeleza majukumu yao ipasavyo.

Kanuni: 73 Makocha

- (1) Kila klabu inapaswa kuajiri Kocha Mkuu na wasaidizi wenye sifa na ujuzi wa kutosha kwa timu ya kwanza (wakubwa) na ya vijana (U20) wanaokubalika kwa mujibu wa taratibu za TFF na mikataba yao kusajiliwa TFF.
- (2) Kocha toka nje ya nchi atathibitishwa kwanza na TFF kwa kuzingatiwa pia kupatikana kwa kibali stahili cha kuishi na kufanya kazi nchini kabla ya kuingia mkataba na klabu.
- (3) Kwa msimu wa 2018/2019 Kocha Mkuu wa timu ya kwanza ya klabu ya Ligi Kuu anatakiwa kuwa na Leseni ya chini kuanzia Daraja B ya CAF au inayolingana na hiyo iliyotolewa na Mashirikisho ya Mabara mengine yanayotambuliwa na FIFA. Kuanzia msimu wa 2019/2020 na kuendelea Kocha Mkuu anatakiwa kuwa na Leseni ya chini kuanzia Daraja A ya CAF au inayolingana na hiyo iliyotolewa na Mashirikisho ya Mabara mengine yanayotambuliwa na FIFA.
- (4) Kocha Mkuu wa timu ndiye mkuu wa shughuli zote za kiufundi za timu kuanzia usajili wa wachezaji, uandaaji na usimamiaji wa timu katika ligi, kuzungumzia masuala yote ya kiufundi ya timu na mengine yanayohusiana nayo.
- (5) Kocha Msaidizi na kocha wa timu ya vijana (u20 na u17) wa klabu ya Ligi Kuu awe na Leseni ya chini kuanzia Daraja C ya CAF au inayolingana nayo iliyotolewa na Mashirikisho ya Mabara mengine yanayotambuliwana FIFA.
- (6) Klabu ya Ligi Kuu inawajibika kuwa na kocha wa walinda mlango (*goalkeepers*) mwenye ujuzi, klabu itakayokosa kocha wa walinda mlango itakabiliwa na adhabu ya kwa mujibu wa kanuni hizi.
- (7) Klabu isiyo na benchi kamili la ufundi itapigwa faini ya sh. 1,000,000 (milioni moja) kwa kila mechi.

Kanuni: 74 Daktari wa Timu

- (1) Kila klabu ya Ligi Kuu inawajibika kuwa na daktari wa timu mwenye ujuzi na sifa za kutosha kama daktari kamili pamoja na mtaalamu wa tiba ya viungo watakaotambuliwa na kuthibitishwa na TFF walio na vifaa tiba kamili na stahiki.
- (2) Timu yoyote itakayocheza mchezo wa Ligi Kuu bila ya kuwa na Daktari anayekidhi sifa na vigezo vinavyohitajika (kanuni 74:1) itakabiliwa na adhabu kwa mujibu wa kanuni hizi.
- (3) Daktari wa timu anawajibika kuhakiki afya za wachezaji na viongozi wa timu kabla ya maombi ya usajili wa wachezaji kuwasilishwa

SURA YA KUMI NA SITA

Mamlaka

Kanuni: 75 Maamuzi Yasiyokatiwa Rufaa

Maamuzi yote kwa mujibu wa vipengele vya kanuni za Ligi Kuu katika kanuni hii ya 75 hayatakatiwa rufaa katika ngazi yoyote, mhusika yeyote kuhusiana na maamuzi yaliyotolewa chini ya vipengele hivi anawajibika kutekeleza linalomhusu mara moja.

1. Kanuni: 11 (Leseni za Klabu)
2. Kanuni: 14 (Taratibu za Mchezo)
3. Kanuni: 38 (Udhibiti kwa Wachezaji) isipokuwa 38:(7,14,16,19,23)
4. Kanuni: 39 (Udhibiti kwa Waamuzi) isipokuwa 39:(3,)
5. Kanuni: 40 (Udhibiti Kamishna/Mtathimini Waamuzi) isipokuwa 40:(3,6)
6. Kanuni: 41 (Udhibiti kwa Makocha) isipokuwa 41:(1,3,6,7,8).
7. Kanuni:42(Udhibiti kwa Viongozi) isipokuwa 42:(1,2) (7,8,9) 11, (13,14,15,16,17).
8. Kanuni: 43 (Udhibiti kwa Klabu) isipokuwa 42:(5,6,15,16,18)

Kanuni: 76 Ufafanuzi

Kwa minajili ya kufafanua kanuni hizi TFF itakuwa inatoa WARAKA maalum kila inapoonekana inafaa kufanya hivyo kwa lengo la kuleta ufanisi katika utekelezaji wake.

Kanuni: 77 Marekebisho ya Kanuni

Kamati ya Utendaji ya TFF inaweza kurekebisha kanuni hizi kila inapotokea haja na sababu za msingi za kufanya hivyo, aidha TFF itatoa WARAKA maalum utakaosomeka pamoja na Kanuni hizi kwa marekebisho yoyote yaliyofanyika ambayo hayajaingizwa katika kitabu cha kanuni hizi.

Kanuni: 78 Kufuta Kanuni

Kanuni hizi zinaweza kufutwa na Kamati ya Utendaji ya TFF pekee.

Kanuni: 79 Yasiyomo

Mambo yote yasiyokuwemo kwenye Kanuni hizi yataamuliwa na Kamati husika au ya Utendaji ya TFF kwa kuzingatia Kanuni za TFF, FIFA na CAF na kwa mujibu wa katiba ya TFF.

Azimio

Kanuni hizi zimepitishwa kwa Azimio la Kamati ya Utendaji ya TFF iliyokutana Dar es Salaam tarehe 12 Julai 2018.

Wallace Karia
Rais

Kidao Wilfred
Katibu Mkuu

**SHIRIKISHO LA MPIRA
WA MIGUU TANZANIA**

**Karume Memorial Stadium, Uhuru/Shahurimoyo Road
P.O.Box 1574, Dar es Salaam, Tanzania. Tel: +255 - 22-2182032, Fax: +255-22-2182031
Email: tanfootball@tff.or.tz Website: www.tff.or.tz**